

પુરાનું પુરું

દુશ્મનના વરસાવેલા કેહેરનું વેર
લેવાનું કામ કુદરતનું છે કે ઇનિશા-
નનું, સવાલનો ફડચો કરતી,
અમારાને ધડો આપતી
એક વાર્તા.

પ્રગટ
રતનશાહ એફ. આર. આર.
ડૉ. "વાર્તા વિભાગ" ફેવરીટ, મુંબઈ ૨.

વાર્તા વિભાગ-પુષ્પતક ૭૮ મું

કીમત.....આના

CHURCHGATE PETROL SERVICE STATION

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કોપીરાઇટ વિભાગ

અનુક્રમાંક ૨૧૭૧૪ કિલન ૦૨૨૦

ગ્રંથનામ બુકનું બુક

તારીખ ૬-૧-૩

any make will be given complete Service. This service department is placed in the hands of the former Foreman of Messrs. T. R. Pratt (Bombay) Ltd., who has very good experience of this work. Rates moderate and service absolutely satisfactory.

USE MOBIL OIL

Tele. No. 34604

FOR

Tele. Add. "DAISY,"

SMOOTH PERFORMANCE.

પુરાનું પુરું

દુશમનના વરસાવેલા કેહેરનું વેર લેવાનું કામ
કુદરતનું છે કે ઇનશાનનું, તે સવાલનો ફડચો
કરતી, અમીરોને ઘડો આપતી એક વાર્તા.

લખનાર:—રતનશાહ એફ. અચારીઆ.

“વાર્તા વિભાગ,” ડૉ. કાફરડ મારકેટ; મુંબઈ.

પ્રકરણ—૧ લું.

ખાનખહાદુર સોદાગર અબ્દુલ લતીફખાન દોલતમા પુર હતા, તેમની શાદી અગાઉ જવાનીમાંજ બાપીકો ધંધો, દોલત, માન, ઇજ્જત મળી ગયેલું હોવાથી મુંબઈમાં જાણે ‘રંગીલા રાજ’ જેવા ખતી ગયા હતા.

જવાન સોદાગર પોતે દરેક વાતે સારો હતો, પણ પોતાના પીતાના મરણની બે વરસ અગાઉ એક દુરના ગામડાંમાં તુરજહાં નામની પરી સુરત ઓરત સાથે તેમની પીછાણ પડી હતી, તુરજહાં ગરીબ ઝુપડીનાં એક ચેરાગ સમાન હતી. તે સોદાગરની ખુબસુરત પેશાની જોઈ તેના ઉપર શીદા થઈ ગઈ હતી, તે આવા એક પટ્ટા જવાન મુસલમાન સાથે શાદીના ગાંઠથી જોડાવાની ઉમીદમાં હતી તથા તેણીએ તે સોદાગરને પણ પોતાના જેવીજ ગરીબ સ્થિતિનો સમજી લઈ તેને પોતાનું તન-મન ગોચા વીધાસથી સોંપી દીધું હતું. સોદાગર અને તુરજહાં બન્ને જવાનીના પુર જોશમાં ભવિષ્યનો કાંઈ વીચાર કરવા વિના ઉંડા ગારમાં હોમાઈ ગયાં. સોદાગરે પોતે મોટો દોલતવાન હોવાનું તુરજહાંથી છુપાવ્યું હતું, અને તુરજહાંનો નજુમનો ધંધો કરતો એક ઇક્ત બાઈ નજુમી હતો જે ગામે ગામ રઝળાતે પેટનું પોષણ

કરતો. તે સીવાય તેણીનું કાંઈ ન હોવાથી તુરબહાં સમજતી હતી કે જલદી શાદી કરી જઈ તો આખરે દરકારે ખાવીદંને ધરે બધું બાંધતો. એસવાળા આશરો છોડી શકું, તે ઉમીદમાં, અને સોદાગરે કરેલા શાદીના વામદાની આશામાં તેણી તેના સાથ પક્ષોટાઈ ગઈ, પરિણામમાં જે વરસની શાદી પિછાણ પછી તેણી બાળકને જન્મ આપવાની આશાવંત બની, એ માટે પોતાના બાંધને શું જવાબ આપશે તેનો ભય બતાવી હવે જલદી શાદી કરી નાખવાની સોદાગર આગળ તેણીએ હા પકડી.

કટોકટ એજ એવામમાં સોદાગરનો બાપ બીમાર પડ્યો, એટલે બાપ સારો થતાં પાછો આવી તરત શાદી કરવાના વામદાથી સોદાગર તુરબહાંને ત્યાં આવતો જતો બંધ થયો.

પ્રકરણ—૨ જી.

જે વરસ વીતી ગયાં...સોદાગરનો યુવર્ગ પીતા મરણ પામ્યો અને તેની સર્વ માલો મીલકત શાનોશાકતનો એકલો માલીક ખાનખહાદુર સોદાગર અખદુલ હતીક બન્યો. પોતાના પીતાના મરણને એક સાલ વીતવા પછી મહાતાબ નામની એક યુવસુક્ત કુમારીકા સાથે શાદી કરી તુરબહાં સાથેનો ખ્યાર તે બૂલી ગયો, અને પોતાની મોટી આવકના પરિણામે અમસો આરામમાં રહેવા લાગ્યો.

સોદાગર અને માહતાબની શાદીને એક વરસ ન થયું કે માહતાબે એક ચહેરેનમુન બેટાનો જન્મ આપ્યો જેનું નામ નઝીર રાખવામાં આવ્યું.

એક રાત્રે ખાધ પીને સોદાગર પોતાના કમરામાં એકલો રડીયોની મજાક ચાખતો, સીગરેટ કુકતો, આરામ ખુરશીપર બેઠેલો હતો, એવામાં તેના બગીચા ગમીને બાહેરનો દરવાજો જે અલગોજ હતો તે ખુલ્યો અને અંદર આવવાનો હુકમ પુછ્યા વિના ભગવા લીખાશમાં, એક બજુમી કાઈ હી' ન જોયલો નવોજ માણસ હાથમાં તરખીર લઈ અને દાઢી પર હાથ ફેરવતો દાખલ થયો.

સોદાગર ખુરશી ઉપરથી ચોંટાને ઉઠી ઉભો થયો અને રાતની વખતે એકાએક આવવાનું કારણ પુછ્યું.

“એ કાણ? તું કાણ છે?” આવી રાતને વખતે મકાનમાં ધુસી આવતાં—

ફેવરીટ, અને વાર્તા હાસ્યના બધાં જ કામાબાજ બાહરની ફકાને વેચે છે. [૫]

“હું ખુદાનો બંદો, એક પરહેજમાર શીરેસ્તો છું, તારી જીંદગીની શીહા કારકીર્દીનાં આદત બર્બા ભવીષ્યી તને આગાહ કરવા આવેલો છું” નજુમીએ કહ્યું.

“હે મારી શીહા કારકીર્દી ? મારા જેવા ઇજતદાર ખાનદાની ગૃહસ્થને એવો ઇલજમ લગાડવાનો શું સખખ ? મને કેમ ખાત્રી થાય કે તું મોઢા હગારો નથી ?”

“હું બધું જાણું છું. હું હગારો નથી, હું તારા પૈસાપર થુંકે પથ નહીં. લાવ તારો હાથ, હું તેની રેખા ઉપરથી તારો સધલો હાથ કહી શકું છું.”

સોદાગરે મજાકમાં પોતાનો હાથ તેને આપ્યો જેમાં જોઈ નજુમી બોલ્યો, “જો ! તારાં તગદીરમાં બહુજ માલોજર છે. પણ તે તું તેમજ તારો જેટો વાપરવા પામશે નહીં, એક ઓરતના શ્રાપ તને નડશે કે જે એકવાર તને ખ્યારી હતી, આજે તે બકારી છે.”

સોદાગરે મનમાં વીચાર્યું કે તે આખાદ પારખે છે તેથી તેને મોંઢથી બોલાઈ ગયું કે “ભાઈ, તું સાચો છે.” એટલે નજુમીએ તેની સધલી આગલી નુરજહાં સખધી વાતો કહી.

તે પછી સોદાગરે પૂછ્યું ‘હવે મારા જેટાના ભવીષ્યની શું બાબત છે ?’

તારા જેટાનું તકદીર ? લાહોલવલાહ કુવત ! તે તે નહીં પૂછ્યું હતે તો તારા હકમાં સાઈ હતું. ખેર, સમાલજે ! તારો એક પુરો જેટો જે હાથ છે તેજ તારું ખાનદાન, તારી ઇજત ગુમાવશે અને આખી-રમાં તે એક ઢેડને હાથે ઢાંસીને લાકડે ચઢીને મરશે. તે ઉસ્ફરાઈ બોલ્યો.

“એ શું તું ખરું કહે છે ?” સોદાગરે ગમખ્વારીથી કહ્યું. “હાથ તગદીર ! કેવો ગજબનાક ફાલ ! શું એ બધું સાચું જ નીવડશે ?—અફસોસ.

સોદાગર જાણ્યો ન હતો કે આ નજુમી નુરજહાંનો ભાઈ હતો. કારણ તેને કોઈ દીવસે જોયો ન હતો તેથી ગમમીન હાલતમાં બે હાથે માથું છુપાવી બેઠો અને નજુમીનું કહેવું સાચું માની કેટલોક વખત સુધી હિંડા વીચારમાં પડ્યો. તેટલા પક્ષે નજુમી ગુમ થઈ ગયો અને કેટલીકવારે સોદાગરની મહોરદાર ત્યાં આવી લાગી.

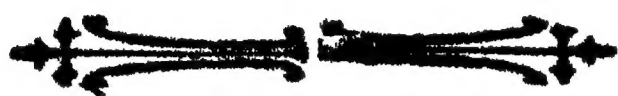
“ખ્યારા ખાલીફ, કેમ આજે એટલા દીલગીર હેવ, શું છે ?” માહ-તાબે અજબખીથી પૂછ્યું.

“ઓ હું શું કહું ? મારું આવી બન્યું, આપણા એકપુરા ખ્યારા જેટાને

૧] આવી હજારો વાર્તા તડાકાબંધ ખપી જાય છે તેનો ભેદ શું ? એક વાર્તા વાંચી જુઓ.

વાસ્તે એવું ગજબનાક લગદીર ? હું માનતે નહીં પણ એક ફીરેરતા જેવો નજીમી કે જેને મોહડે બધીજ મારી પાછલી વાત સાચી નીવડી છે, તે બેટા નજીરને વાસ્તે એવું બયંકર જાવીશ કહી ગયો છે કે મારું દીલ ખીલકુલ બેતાબ બની ગયું છે.

“તમેને તો નજીમીમાં છતખાર ન હતો ત્યારે શું તેને એટલું બધું સાચું કહ્યું હશે કે તમારું દીલ આટલું બધું રંજીત થયું ? ચા ખુદા ! અફસોસ ! જો એ વસ્તારો ખરોજ હશે તો આપણું શું થશે ?

પ્રકરણ—૩ જી.

મેરે દરદે જીમર જીકા જલ્લાના નહીં અચ્છા,
જલ્લીમકા જરોસા કખી કરના નહીં અચ્છા—મેરે.
હો જાવગા સોદા કોમ ઉંલક્તમે તુમહારી,
મૌત અચ્છી હમ પર દીલકા લમાના નહીં અચ્છા—મેરે.

તે એક ગરીબ મામડાંનું ગરીબ ઝુપડું હતું તેનું ફરનીયર બાગુ ટુંકું કંગાળ હતું, ખાટલી ને ખુરસીને ચારે પધયા આખા ન હતા, રાંધવાના વાસણોમાં મટીની હાલ્લી વગેરે શીવાય બીજું કંઈ દેખાતું ન હતું.

પહેલાં અને બીજાં પ્રકરણના ખનાવને અઢાર વરસ વહી ગયાં છે.

એક દીવસે નુરજહાંએ પોતાની દીકરી કે જેણી હવે ઉંમરલાયક બની હતી તેને પોતાની સર્વ હકીકત કહી:—“ખરું છે બેટી, તારાં જનમથીજ તારો પીદર એક હપતામાં પાછો ફરવાનો વાવદો કરી મને ખોટું વહાઇ ખનાવી નાખુદ થઈ ગયો છે, તે આજની ઘડી સુધી મને દુઃખી કરી ગયો છે.” આ નુરજહાંની બેટી શીરીન તેજ બેટી હતી કે જે તેની માના પેટમાં હતી તેટલાંજ સોદાગર દગો દઈ ચાલી ગયો હતો.

“શું તે મારો બાપ એટલો બધો જીલમગાર હતો ?” શીરીને કહ્યું.

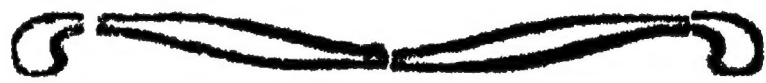
“મારી નાદાનીની એ હવરાની બેટા, તેના પયસા પેશાનીથી હું જીભાઇ ગઈ અને વગર નીકાહથી તેને મારી હોરમતની ખરાબી કીધી. અફસોસ, હવે હું જીંદગીથી નાશાદ ઝોર ખરબાદ થઈ ચુકી. હવે મારી

હોંઘમાં સોથી સસડું ને સાથી માનીડું વાંચન કરું ૧—“ફેવરીટ” માસીક. ૧૭

સાથ કોણુ શાદી કરશે ? મને પાછળથી ખબર પડી કે તે સોદાગર તો ધણો જરદાર છે.

આ વાત તે મા-બેટી વચ્ચે ચાલતી હતી તેટલા નુરજહાંનો લાઠ તે નજીબી આવી લાગ્યો.

“જહેન કેટલાં બધાં વરસો સુધી તું આવી આહોમરી કર્યાં કરશે ? બહેતર છે કે તું હવે મેદાન પડ, અને તે ગુનાહગારને જહાનમ વાસીદ કર, ઇન્તેકામતી શરૂઆત તો થઈ ચુકી છે. નજીબીના લીખાસમાં જઈ તેની શાદીની ઓરતથી થયલાં તેના એક પુરાં બેટાનું શીદા બવીપ હું એવા તો આખાદ રૂપમાં કહી આવ્યો છું કે જેના કાતીલ ડંખથી તે સર ખસર અફસોસની આહમાં પડી ચુકા હશે, તે રાજવંશી ચહેલ મહેલથી પોતાના મકાનમાં મોજ કરે છે. મેં ખબર કહાડી તે ઉપરથી જણાય છે કે તેની એક બેટી પણ છે. જહેન, તું એક દીવસ એના મકાન ઉપર જ, અને આખાદ બનીને તારી નુકશાનીનો ખલ્લો લે, ત્યાં વગર તારા તેમજ મારા દીલને ચયન થશે નહીં.

પ્રકરણ—૪ થું.

કામનીયાં કાહે ખડી હો, ચલકે કરો ન શીંગાર,
ચલકે કરો ન શીંગાર, બને દીલદાર, પરી રૂખસાર—કામનીયાં.
ઉમંગ કે સંગ, અંગ સળયા, હંગ બનાયા રંગ જમાયા,
વાહ વાહવા આહ હા હા, રસીલી છપ્પીલી નુકીલી હું નાર;
દીલેં મીલેં ચલે ચલેં સખ ગુલોબર—કાહે ખડી હો.

તે મોટાં દીવાનખાનામાં આજે બારે રંગ રાગ ચાલી રહ્યો હતો. સોદાગરનું સુંદર રાચરચીલું અસાધારણ હતું આજે દસ—બાર પરાણા બેઠેલાં હતાં અને જલસો કેન્સ સાથે ચાલી રહ્યો હતો કારણ કે આજે બેટા નઝીરની સાલગ્રેહ હતી.

ગાન તાન વાતચીત અને રંગ રામ ચાલી રહ્યો હતો કોઇ પાન સુપારી આપે કોઇ શરખતનું મલાસ પીએ કોઇ બાટલીમાં શરખત નાંખે હસાહસ ચાલે એવો ત્યાં મામલો હતો; તેવામાં સોદાગરની પહેલી ઓરત નુરજહાં ચીઠડે હાલ હાલતમાં દીવાનખાનામાં ધસી આવી.

૮] શરૂ થઈ વાર્તા—૦)ના, આગલી દેના ર. ૧૧ પો. સાથે ફેવરીટ—મુંબઈ ૨.

“કહા છે પેલો બદમાશ ! નાબકાર ! મારી ઈજ્જતને લુટનાર બેરહમ બેવશ !” અંદર દાખલ થતાં જ તેણીએ ઘોંઘાત કર્યો અને સોદાગરને પીછાણીને બોલી “ઓ બેમરવત હું તારું લોહી પીઈશ.”

સોદાગર તેણીને જોતાં જ ચોંટી ઉઠ્યો “તું કાણુ ?—દીવાની છે ? કે જે આવા અમારા રંગ રાગમાં અહીં વગર હુકમે ધુસી આવી છે ?”

નુરજહાં બારે હિશકેરણીથી ચીચવધ “ઓ બેશરમ જ્યારે વીસ વરસ ઉપર તું મારી ઝુપડીમાં વગર હુકમે ધુસી આવી, મને ફસાવી, ત્યારે તારા દીલને એ સવાલ પુછ્યો હતો કે ?”

સર્વે પરોણા અજબ થવા લાગ્યાં.

સોદાગરે સર્વેને જણાવ્યું કે તે કોઈ દીવાની લાગતી હતી.

“અય લોકો—સાંભળો, ખુદાપાકના કસમથી કહું છું કે હું દીવાની નથી, પણ આ મુજી સોદાગરની હકદાર પહેલી ઓરત છું, મને મોટી લાલચો ખતાવી વગર નિકાલથી મારા સાથ મહોબત કરી, મને હમેલદાર હાલતમાં નાંખી, આ ભાગી ગયો છે. હું નીરાધાર લાચાર વરસો સુધી જીદાર્દના જખમે ખમતી લુખી તરસી હેરાન થઈ છું અને સાથે એ કમખખતને પેટની બેટીનો પણ તેવો જ હાલ એ કરી ગયો છે. એક કરતાં બધે જીંદગી એને અરખાદ કરી છે.” હાંફતી હૂંફતી નુરજહાં બોલી રહી અને પોતાની છાતીમાં અંગારા પડતા હોવાથી બાન લુલી જઈ સોદાગરને મારવા ધસી ગઈ, જેણીને પરોણા તથા સોદાગરની બેટી બેટા તથા મોહદારે અટકાવી.

સોદાગર ગભરાઈ ગયો ને બોલ્યો—“મ—મ—મગર—અ—આ અજણી, તેમજ તદન હમારી ઓરત દીસે છે અને મારી પર જી—જી—જીમાં બોલતાણુ લગાવી પૈસા કહડાવા આવી છે.”

નઝીર અને તેની માતાએ તે ડોળા ધુરકતી ઓરતને બાહરે જવા દમ બરાવીને કહ્યું, પણ નુરજહાંએ એક વાધણુ માફક નજરનાં આંગપર ધસી જઈ તેનું ગળું દબાવવા માંડ્યું, નઝીરે એક હલવેથી ધક્કો માર્યો. જેથી નુરજહાં બારે દુઃખથી જમીન પર પડી બેસી યઈ ગઈ સોદાગર તથા સર્વે પરોણા અજબખીથી તેણીને ટીકતાં હતાં રહ્યાં, અંતે સોદાગરે આવી હાલતમાં તેણીને એક ગાડીમાં નાંખાવી તેનાં ઝુપડામાં મોકલી

પ્રકરણ—૫ મું.

આપણે હવે તુરબહાંના ઝુપડાં તરફ નજર કર્યે. તુરબહાં મરવા સુતી હતી તેની બેટી શીરીન સારવાર કરતી હતી અને સોદાગર તેની મારી માંગતો તેણીની બાજુમાં ઉભો હતો.

સોદાગર કરગરીને બોલ્યો:—“માફ કર, ઝો પ્યારી તુરબહાં મને માફ કર, હું બવાનીની દીવાનીથી તને બેવફા થયો અને ગુનાહગાર બન્યો. હવે તેનો બદલો હું પ્યારથી નહીં આપી શક્યો તો પૈસાથી વાળવા તૈયાર છું. તું ચાહે એટલા—”

તુરબહાં તેને બોલતો અટકાવી દીવાની મીસાલ પુકારી ઉઠી, “દુર નાખકાર ! તારી શીદા સુરત, મુબને ન બતાવ, તે જેવું મને દુઃખ આપ્યું છે તેનું વેર તેનો કીનો હું તેનાં સો હીરસા વધારે લખશ, અગર હું નહીં લેઈ શકીશ તો આ મારી બેટી માફ વેર લેશે. તારું અને તારા બાળ બચ્ચાંનું સત્યાનાશ વળજે ! ખાનુ ખરાબ થજો. તારાં કુળ ખાનદાનનો નાશ થજો, તારા પૈસા ઉપર આગ પડજો.” આમ બોલતાં બોલતાં દીવાની માફક ચાલા કરવા લાગી અને ઘડીમાં હસે ઘડીમાં રડે એવું મગબ તેનું થઈ ગયું.

“અફસોસ મારી કરણીનો આ કેવો ફેબ ? ખયર હું હકીમને તો બોલાવી લાઉં ?” એમ કહી સોદાગર હકીમને બોલાવવા ગયો.

સોદાગર ગયા પછી તુરબહાંની વધુ ખરાબ હાલત થઈ, તુરબહાં મરતે દમે ગળું ખેંચાતા અચકી ને પોતાની બેટી શીરીનને બોલી—

“બેટી શીરીન, મને પેલા બદમાશના બેટાએ જલસામાં ધકકો મારી મૌતને બીજાણે નાંખી છે, મારા મૌત પછી તું મારો કીનો એ ગુનાહગાર બાપ બેટા અને તેના આખા ખાનદાન ઉપર લેજો, તું કસમ લે, અને મારા મરતાં જનને આરામ આપ.”

શીરીને પોતાની માતાની છાતી પર હાથ મુકીને કહ્યું “માદર, તું બે શીકર રહે, હું તારું વેર પુરેપુરું જ્યાં સુધી લખશ નહીં ત્યાં તલક મને દુન્યાની સર્વે લુલ્હ અને મૌબ હરામ છે, લે આ પાક ખુદાના કસમ સાથ આપેલું વચન અને તું ખામોશી અને સચુરી પકડ.”

“બેટી શામાશ તને, મારી છાતી ઉપરથી પકાડ જેવો બોલો તારા

સાચા કસમથી દુર થયો છે અને હવે હું શાંતીથી મરીશ.” આટલું બોલતાં સાચ તેણીએ ભારે રૂદન કર્યું તે પછી મરણની તાણતોડ કરવા માંડી અને કેટલીક ખેંચતાણ પછી તુરજહાં મરણ પામી અને તેની લાસ પર પડી શીરીન છાટી ફાડે એવું રૂદન કરવા લાગી.

આ પછી સોદાગર હકીમને લઇને પાછો આવ્યો. પણ તુરજહાંનું રૂદ બલાશ થયલું જોઇ હકીમને તેની મહેનતનું દામ આપી પાછો વાળ્યો અને તે પછી સોદાગર પોતે પણ પોતાની અમીરાતનો ખ્યાલ છોડી જેખતર તુરજહાંની લાશ આગળ રડવા લાગ્યો. ત્યાં તો પહેલી માદર આગળ એક જુવાન જોખનવાંતી બેટી સીવાય કોઈ ન હતું. સોદાગરે ખરચ કરી તેની ફીયા કરવા હચ્છયું પણ શીરીને ધીક્કાર સાથે તે માંગણી ના મંજુર કરી અપમાન સહીત સોદાગરને બાહર કાઢ્યો અને પોતાના પાટોશીની મદદથી લાશને કબ્રસ્તાનમાં પોંડવાડી.

+

+

÷

ખા. ખા. સોદાગર અમદુલ લતીફખાનને તુરજહાંના મરણ પછી છાતીમાં એવો તો કારી ઝખમ લાગ્યો કે તેની મરતી હાય અફસોસથી તેનું મગજ ગોચા દુન્યાથી હઠી ગયું, તે દીવસો સુધા બચકર બીમારી બોગવી હવે મરવા સુતો હતો.

એક દીને સોદાગર અંતની ધડીએ ખેંચાતી જીભે કહ્યું “પ્યારી મહતાબ, બેટા નજીર, બેટી મુન્ની, મારો ગુનાહ ખુલ્લો થઈ ગયો છે, મારી થયલી બેધજ્વતીથી મારી જીદગી બરબાદ થઈ છે, હું ખુદનો તેમજ તમારો ગુનાહગાર છું અને મરનાર તુરજહાંએ જે જે એલજ્વમ મારી ઉપર મુક્યા તે ખોટા નહિ હતા. અફસોસ મેં તમે બધાંને ઠગ્યાં છે. હવે મુજને જીવવું નાકામ છે—બસ મારી તે દમાદનો અંત આવ્યો છે. પ્યારાંઓ મેં, કાતીલ બહેર પી લીધું છે. કારણ કે તમે બધાંઓને તેમજ લોકોને મારું મોંઠ બતાવવાનો મોકો હવે રહ્યો નથી. ઓ બ—બેટા ન—ન—નજીર તારા તગદીરમાં બહુ ખુલ્લુ ખુરું છે ઓ ખોદા!” અને તે બેસુદ થઈ ગયો.

“ઓ પ્યારા ખાવોદ, આ તમે શું કીધું? બેટા નજીર જા; દોડ દોડ હકીમને ખુલાવ, માહતાબે અધીરાઈ કીધી.

“નહી પ્યારી—હકીમ હવે બેકામનો છે, મારી બેશુમાર દોલતનો સારો ઉપયોગ કરજે અને મારા અજીમ ગુનાહના દાખલા ઉપરથી બેટા ધડો

ફેવરીઠ ચોપાન્યાના દરેક વાંચનની એક લીટી રસબોધથી લરપુર છે. [૧૧]

લેજે કોઇ ઓરતના હાથમાં હવસી ખની બે આખર થતો ના તે બેટા નઝીર બધાં કામ કરજે.

મુઝી કહેવા લાગી, “ઓ અબ્બાજન તમારા વગર હમારું શું થશે? અરે અરે ખુદા.”

સર્વે જણ રડવા લાગ્યાં, સોદાગરને કાતીલ કેરની અસર પુગી ગઇ હતી અને તે ખલાશ થયો, તે નાનું પણ અમીરી કુટુંબ રડારોલમાં પડી ગયું અને કેવી કૌમતી જીંદગીનો અંત કંગાલ મોહતમાં આવ્યો તે ફક્ત એકજ જીલને માટે.

પ્રકરણ—૬ થું.

ઓ કીના કીના, જલદી હો બેદાર,
અમ બેશક સીના કરું ઉસ્કા મય શીગાર;
તેજે આબદાર હો જા હોંશીયાર,
કરદે દુશ્મનોએ એક દમમે તું શીજાર—ઓ કીના.
બીજલીસી તું ચમકે, ચમ ચમ ઓ તલવાર,
પુન પીના દુશ્મનોંકા હયગા તેરા કાર;
ખંજર તુંબી વાર, કરના હો ખુંખાર,
પુન પુન પુન કરનેપે હો જા તૈયાર.

તે જંગલમાં મરહુમ નુરજહાંની બેટી શીરીન કીના માટે તરસતી રખડતી રઝળતી ગાતી ફરતો હતી. અને પોતાના મનથી વીચાર કરતી હતી કે,—

“મારી માદર ગુજરી ગઇ, મારે વાસ્તે કીનાનો રસ્તો ખુલ્લો કરી ગઈ હા! હવે હું મદાના લીઆસમાં માથે કુપેટા બાંધી મેદાન પડી છું. હવે હું છું અને મારો કીનો છે! મારા કીનાના શીકારને તો હું પીછાણતી નથી, તેનું જન ફરજંદ ખાનદાન હું જાણતી નથી ફક્ત મારા મામુ નજીમી પાસે પત્તો મેળવી અહીં તક હું આવી પુગી છું હું હવે કહાં જવાનો રસ્તો પકડું? મગર હાં—સખર! ઓ કોઇની મારામારીનો અવાજ શાનો આવે છે?

જે બાણુ અવાજ આવતો હતો તે તરફ શીરીને ચાલુ મુક્યું એક જવાન ગૃહસ્થ તથા એક મવાલી બે શખશ ત્યાં જોવામાં આવ્યા.

મવાલી બોલ્યો ‘અગર બેવકુશીનો નતીજો જોઇતો હોય તો તને બતાઉ.’

ખીજા જવાને કહ્યું—“અરે જા, તારા જેવા નીચથી શું વલનાર ?”

મવાલી બોલ્યો, “એમ છે તો આવી જા, જોઈ તારી તાકાદ ? દેખુ તેરી અવકાત ?”

જાને જણા હાથોહાથ લડવા લાગ્યા, શીરીને ત્યાં આવી છુપીથી જોયું કે તે બેમાં એક સખશ મવાલી જેવો અને ખીજાને કોઈ ઇજતદાર ગૃહસ્થ જેવો જણાતો હતો એટલામાં તે મવાલીએ એક વહેતી છુરી કહાડી નઝીરની છાતીમાં બોકવાની કાશીશ કરી, પણ શીરીને સમયસુચકતા વાપરી પાછળથી પોતાની ચાકુથી મવાલીને જખમી કરી નઝીરને બચાવ્યો એટલે મવાલી ત્યાંથી ભાગી ગયો.

આ જોઈ નઝીર અજબ થઈ બોલ્યો “ચા ખુદા, અમ જવાન તારું કેવું હેશાન ? છેક કટોકટ વખતે મને જીવતદાન બક્ષનારનું નામ ?”

“શુભ નામ.” શીરીને બોલી.

“કામ ?” નઝીરે પુછ્યું.

“એ કામ.”

“ઓ પણ અમ મારા જાનના બચાવનાર ફીરેસ્તા, દીલ્લભગી છોડ અને તારું ખરેખરું નામો નીશાન મને બેધડક કહે.” નઝીરે તેની ખાંધ પર હાથ મુક્યો જે શીરીને ખીસાડતા તેણીને માંથે ખાંધેલો માંથેનો ફુપેટો સરી પડ્યો અને છુટા ખાલ સાથની એક ઘણી ખુબસુરત ઝોરત તેણી ઝોલખાઈ આવી. નઝીર અજબખીથી ડંગ થઈ ગયો.

“ઓ હો ! એ ખાત હય ? મારા જાનનો બચાવનાર ફીરેસ્તા તે એક મરદ નહીં પણ મરદને શરમાંવે એવી ખાહદુર મીઠી મોહબતવાંતી માહબુબ છે ? અમ નાજનીન, તને જોઈને હું નીહાયત ખુશ છું—તું ચાલ મારી માદર તથા મારી બહેન સાથે તુંને પીછાણ કરાઈ, કારણ કે હું એક દોલ-તવાન જન્મતશીન ખાનખહાદુર સોદાગર અખદુલ લતીફનો સાહેબજાદો છું. જે સાંભળતાં શીરીને ચોંકી” તારાં બેહદ હેશાનનો બદલો હું જુલ્લી શકુ તેમ નથી, બોલ ઓ દુરે આરામ તું છાં કેમ આવવા પામી ?

ભાઈ હું ફુખીયા છું, શીર્ષ ખુદાની કુદરત મને અહીં ખેંચી લાવી છે. હું લાચાર બેચાર છું મારા માબાપ નથી મારા જીગરમાં આગના સોલા ઉઠ્યા છે અને ખુદા પાસ ફુવા માગું છું કે મારી તે આગ હવે હવામ ઉડારી દે.

“નઝીર તેણીનો ઉપકાર માનવા પોતાના ઘરમાં તેણીને લઈ ગયો. અજબ ખુદાની જ્ઞાન ! સાવકા ભાઈ બહેન એકમેક તરફ ખેંચાયાં.”

પ્રકરણ—૭ મું.

નજરીયાં મીલાએ જવો રે મોરે સધ્યાં,
નજરીયાં મીલાએ, કટરીયાં લગાએ જવો રે મોરે સધ્યાં.—ન.
ચંદ્રબદન મીંગ લોચની રે, મુઠ્ઠીમે અંગ સમાએ,
પ્રેમ દાર પીળ્યે રે, હિમંગ રંગ મન લાએ;
છયલ સીપઈયાં, કનકયાં, સંવરીયા, કમરીયા કટરીયાં.—ન.

મરહુમ સોદાગરનાં મકાનમાં તેની ઝોરત માહતાબ તથા બેટા નઝીર અને બેટી મુન્ની વાતો કરી રહ્યાં હતાં.

“પણ નઝીર તારી જીંદગીનો બચાવનાર શીરેસ્તો ક્યાં છે? તેનું નામ શું?”

“માતાજી, એ મને બચાવનારને મારી સાથે લાવ્યો છું. આપણાં મકાનમાંજ તે છે. તે જવાન છે; ખુબસુરત છે; બધી રીતે લાયક છે પણ નાણાં વગર ગરીબ છે.”

“ત્યારે તેને કાંઈ લાયક ઇનામ આપવું જોઈએ “માતા બોલી.”

“માતાજી, તે ખરેખર ખાનદાની છે! કદાચ ઇનામ નામંજુર કરે અહા! તે કેવી મીઠી સીકલ! પણ તમે જેઠે ધારો છો તેમ મારી જીંદગીનો બચાવનાર મરદ નહીં પણ એક ઝોરત છે.” અને તે પછી નઝીરે પોતાની બનેલી તમામ કેફીયત પોતાની માતા અને બેઠનને કહી સમજાવી.

“બેટા, જે છોકરી મરદના કપડાં પેહરી બેપરદા બાહર નીકળે તે ધણું કરીને કાંઈ ઇમારી ને લુચ્ચી હોવી જોઈએ.”

“જે અદબી માફ છે માતાજી, પણ તમારું બોલવું બીલકુલ ગલત છે. તે ઇમારી નથી. ને લુચ્ચી બી નથી. તે કાંઈ ખાનદાની લાગે છે. તમે નજરે તેણીને જુવો ને પછી વાત કરો. હ્યો, હું પોતેજ તે છોકરીને તેડી લાઉં છું.”

નઝીર બીજા ઝોરડામાંથી શીરીનને તેડી લાવ્યો, માહતાબ તથા મુન્નીએ શીરીનને ડાકું ફાંધું.

“મારી પ્યારી માદર, એજ—એજ તે શીરેસ્તો છે કે જેણીએ મારો જન એક ખુની કસાઈના ઝેરી પંજામાંથી બચાવ્યો છે. નહીંતો આજે જીન્દા તમે પાસે નજરે પડ્યો નહીં હોત” નઝીરે શીરીનની ઓલખ આપતા સમજાવ્યું

શીરીનનો હાથ પોતાના હાથમાં લઈ માહતાબ બેગમે કહ્યું “બહી છોકરી, તેં સોદાગરના અમારા આખાં કુટુંબની જીવી તો અચ્છી સેવા બજાવી છે કે જે સેવાનો બદલો અમારાં મોતની છેલ્લી ઘડી સુધી વલાવાનો નથી.”

“અરે ખુદા ! જ્હેન તારી મદદ મળી નહીં હોતે તો મારા એક લાડકવાયા બાઈનું શું થતે ? હુંબી કેમ જીવવા પામતે ?” મુન્નીએ કહ્યું.

“મામ સાબ મીસકીને પોતાની ફરજ બજાવી છે. મારી લાચારીની વાત શું કહું ? મને શરમીંદગી થાય છે. અને તેણી ત્યાંથી બીજા ઓરડામાં ચાલી ગઈ.

“જેવી બહી છોકરી ! પણ નજીરના કહેવા મુજબ એને કેવું પૈસાનું દુઃખ છે ! પણ આપણી પેલી જુની પુતાવાળી દાસી આવે નહીં તો આયા અમીનાને બદલે આપણે એનેજ રાખ્યે.” માહતાબ બેગમે ધરાદો જાહેર કર્યો.

“હા મજી અમીના આવે ત્યારે તેને રજા આપી દેશું મને તો બાઈને બચાવનાર આ છોકરીનો ચહેરાબી ધઅઅઅઅજોજ ગમે છે !” એનેજ રાખ્યે. મુન્નીએ પોતાની માતાને ટેકા આપ્યો.

પરીણામમાં અંતે શીરીનને એક દાશી તરીકે રાખી લીધી.

કપડાં ખોવાઈ જાય છે ને ?

એકવાર ગયાં તે ગયાં પાછો પતોજ નથી ?....તો ગુસ્તાદજી પેસ્તનજી શાહુનાની ઉત્તમ બનાવટની કપડાં પર નામ લખવાની શાહી વાપરી તેમને ખોવાતાં અટકાવે.

બનાવનાર:—

ગુસ્તાદજી પેસ્તનજી શાહુના

કણ્ઠપીઠ—મુરત.

દરેક ઠેકાણે ચાર આને મળશે.

મળવાના ઠેકાણા:—ફરેહન અને બરજોર, નસરવાનજી નવા, આર. એફ. અચારીઆ. ફરામરોઝ નવા, મનુ સ્ટોર્સ, યાદગાર સ્ટોર્સ, વજેર.

પ્રકરણ—૮ મું.

શીરીનને વરસેક આ નોકરીમાં થઈ ગયું...તે ઘરની સઘળા આખતની માહેતગાર થઈ ગઈ. શીરીન એકલી એકલી એક એરડામાં વીચાર કરતી હતી.

“આહાહાહા ! એક દાસી તરીકે હું અહીં થાંખી ગઈ ? એજ વાહ વાહ ! હા, મુન્ની, ત્યારે તુંખી તારા હાથેજ મારી જલમાં વીટલાઈ છે ! તુંખી મારી મીઠી જખાન, મારો ખુશ્સુરત રહેરો, અને મારી બોળા બાળા સુરત બેઠ હસી છે ફસી છે. મને એક નેક છોકરી તરીકે તુંએ માની લીધી છે ! કેવાં મુરખાઓ ! અરે બોળા માતા, તારો બેટો પેલાં રસ્તે મળેલા મવાલીની છુરીનો ભોગ થઈ પડ્યો હતો તો હજારવાર બલકે લાખવાર બહેતર હતું, કેમકે હવે તો એક ઝેરી પથ્થુ સફેદ નાગણે તમારા મકાનમાં વાસો કીધો છે, તમારું લોહી પીધા વિના તે નિકળવાની નથી. ઓ મારી બેહેરતમાં સુતેલી માદર તુરજલાં, ખુશ થા, કે તારી બેટીના શીકારો પોતાની મેળે આંધળા બની તારી બેટીની જળમાં આપો આપ ચાલી આવે છે !”

તે કુટુંબની એકજ હોય એવી પલોટાઈ જવા છતાં પોતાનો કીનો કેવી રીતે જંગૂત રાખે છે તે આપણે ઉપલા તેના વિચારથી જોઈ આવ્યા.

÷

÷

÷

તે મા, બેટી મહતાબ અને મુન્ની દીવાનખાનામાં એકઠા મળી વાતમાં મશગુલ હતા એટલામાં નઝીર આવ્યો.

“માયજી આજે જે મેળાવડામાં હું જઈ આવ્યો તે મને મુખારક નીવડ્યો છે. મને કોઈ પેલો જન્મતની પરી ગુલરખ સાથે પીછાન થઈ છે, કે જે પીરમહમદ પેશાવરવાલાની બેટી થાય છે.”

“હા તે-તે ? હું પીર પેશાવરવાલાને કંઈક ઓળખું છું ! તે પહેલાં તો અહીંજ રહેતો હતો, પણ પછીથી પેશાવર ગયો હતો તે ત્યાં કોઈ સાથે પરણી રહ્યો હતો. તેજ કીરીસ્તાનીને પેટની છોકરી તે આજે, સહિના મોંઢે ચહડી રહેલી ગુલરખ, માહતાબે તેણીને પીછાણી લેતા કહ્યું.”

“માદર ગુલરખ ખુશ્સુરતીનો ગોયા નમુનોજ છે જો, નઝીરે ચલાવ્યું.”

“એના પેદર પીર કાકાના નીકાહ વાસ્તે તે વખતે કંઈ સારું બોલાયલું નહીં; લોકો છયોક કહેતાં કે એની શાદીમાં કંઈ દાળમાં કાળું હતું.” માહતાબ બોલી.

આવી ખુબસુરત છોકરી મેં મારી આખી જીંદગીમાં એક જોધ નથી !" નઝીરે તેણીની તારીફ કરી.

"શું ગુલરખ તારી ધારેલી ઝરીનાં કરતાં પણ ખુબસુરત છે ?" ઝરીના નામની એક છોકરી સાથે તેની મરજી હતી કે જે ધરની દાસી શીરીન પણ જાણતી હતી તેની માદ આપતાં નાહતાં પુછ્યું.

નઝીરે જવાબ આપ્યા વીના ચાલી ગયો. શીરીન જે છુપીથી આ વાત સમજતી હતી તે નજીરના જવા પછી અંદર આવી.

"માધજી, સંભાળ, સાવધ રહે ! ગુલરખની જાદુઈ તમારા એક પુરા ખેટા ઉપર અસર કરવા લાગી છે, તમારી પસંદગીની ઝરીન બાધના દીલના પુરઝેપુરઝા થયા છે. તમારો ખેટો ગુલરખ જેવી જાદુગરની મોહબતની જીલમી અને જલ્દીમ જંજીરમાં કેદ થયો છે અને તે બધી વાતની મને ખબર પડી ગઈ છે." અત્રે શીરીને બની શકતાં આગમાં લાકડાં લગાડ્યાં.

"અરેરે શીરીન એ તારી વાત સમજીને હું ગોચા જીવતી મરી જાઉં છું. અફસોસ મારા ખેટાને કેમ ઉંધું મૂળ પડે છે ?

પ્રકરણ—૯ મું.

એક દિવસ નઝીર પોતાના ખાનગી રૂમમાં એકલો પોતાની માથુકના વિચારમાં ગુલતાન થઈ ખેટો હતો તેટલાં શીરીનને ત્યાંથી પસાર થતી જોધ એટલે તેણે હાથ મારી.

"જી હજુર, શું હુકમ છે ?"

"તું બલે આ મકાનમાં સદાની રહે ! મારા ઘરમાં તારા જેવી વફાદાર આવાની બહુજ જરૂર છે. માટે શીરીન, તું મને આવકારદાયક છે." નઝીરે માયાથી જણાવ્યું.

"હું આપ હજુરના એટલા બધાં માનને લાયક નથી હું કનીજ છું, નાચીજ છું." એમ કહી ધુટણીએ પડી નઝીરનો ઠંડો હાથ પોતાની ચશ્મેમાં દાખ્યો અને કહ્યું—મારા રાહબર શેઠ, ખેલો, મારી ઉપરના તમારા આટલા બધાં હેશાનનો બદલો હું કેમ અદા કરું ?

"હા ! એક રસ્તો તારે માટે ખુલ્લો છે; શીરીન તે મને એકવાર

મરતાં બચાવ્યો છે તો બીજીવાર મારા પગમાં જે જુલ્મી જંજીર જકડા-
વાની છે તેમાંથી મને બચાવી લે ! મારાં ગળાં ઉપર મારી પોતાની માદર
જલમ છુરી ચલાવવા માંગે છે તો તેને તેમ કરતાં અટકાવ ! તારી શરી
જુખાનમાં એવો તો મીઠાશનો આતશ આમેજ થયેલો છે કે તેના બેશથી
મારી માતાનો ગુસ્સો મીઠી તરેહ પીગળી જશે. બોલ, મારા ખાતર તું
તકમાર છે ? ” નઝીરે તેણીનો બરડો પસવારતાં કહ્યું.

“બ સરો ચક્મ ! શેહજી, શીરીને હા પાડતાં કહ્યું.

“પણ તું સમજે છે કે ક્યાં દુઃખ માટે મારી ફરીયાદનો શોર મચાવું
છું ? નઝીરે પૂછ્યું.

“જી નહીં !” તેણી જણતી હતી છતાં નહીં જણવાનાં ઢોંગ કર્યાં.

“ત્યારે સમજ, કે મારાં માથે ઝરીના સાથે મારાં નેકાહ કરવા
માંગે છે. જ્યારે.....”

“અહાં આપ ઝરીના સાથે નીકાહથી બેઝાવા માગતા નથી કેમકે
તમારું દીલ લુટનાર ગુલરૂખ છે; એા તે નરગીસ ચક્મ ! એા તે દીરી
સુખન ! એા તેની જુખાં નરમ, ગોયા આપને માટે એક આદત છે ! કેમ
ખરું કેની ?” શીરીને ટપેલું ચઢાવ્યું.

“આખાદ ! એમજ ! પણ તેં કેમ જાણ્યું કે મારું દીલ ગુલ તરફ
દોડ્યું છે ?”

“કેમ જાણ્યું ? એા તે માહશુખીને અણાહે એવી તો બનાવી છે કે
ખરા મરદ બચ્ચાની મોહમત ગુલરૂખ તરફજ દોડવી બેધયે.” શીરીને
બહી સળગાવી.

“પણ મારી માદરને હું કેમ સમજાઉં ?” નઝીરને હવે શીરીને સાથે
માઠ ખેંચે જવું નાતું થઈ ગયું હતું બેકે કુદરતે પણ તેજ કયું હતું.

“સાંભળો, તમારા જીવનો, જીગરનો, તમારા મકાનનો અને હેલ્થે
તમારી દોલતનો તમે પોતે માલેક છો તમારું જીગર તમને જે તરફ લઈ
જાય ત્યાં જવાને આપ મુખત્યાર છો.”

“બસ મારી સચ્ચી સલાહકાર, તારું કહેવું ખરું છે, હું હમણાજ મારી
ખારી ગુલરૂખને મલીને હું તેના સાથે નીકાની આરજી કરું છું.” અને
નઝીર ખુબ ખુશીમાં આવી જતી સ્થિતિમાં ગાતો ગાતો ત્યાંથી વીદાય થયો.

પ્રકરણ—૧૦ સું.

તે નઝીરના ચનારા સસરા પીરમહમદનું ઘર સાદુ સુતરું હતું, અને પીરમહમદને અકસ્માત થવાથી હાલ તે મરવા સુતો હતો અને છેલ્લાં વાક્યો બોલતો હતો.

“બેટી તારા મરતા ખાપ આગલ સાચું કહેવાને મને વચન આપશે ?”

“બબ સરો ચશ્મથી ખાવાજી.” બેટી ગુલરખે કહ્યું.

“બેટી હું તને આ દુનીયામાં એકલી અટુલી ને નીરાધાર છોડી ચાલ્યો જઈ છું તેનો બડો અફસોસ મને થાય છે,” એટલામાં નઝીર આવી લાગ્યો તેને અકસ્માતની ખબર નહીં હતી.

“બેટા નઝીર, “પીરમામદ દુઃખથી ગમ ખાતા બોલ્યો ગધ કાલે મને મરણતોલ અકસ્માત થયો છે અને હકીમે ધારતી આપી છે. હાય મારી પ્યારી બેટી ગુલરખનું હવે શું થશે ?”

“સાહેબ, હું એને પાક મોહબતથી ચાહું છું !” નઝીરે ઉમંગથી કહ્યું.

“બહા હું તે માનું છું ! બેટી, આવો જવાન લાખમાં એક સમજી જીવતો રહે.”

ગુલે પોતાના બંને હાથો ચશ્મથી, પોતાના ચેહરા ઉપર ઢાંકી દીધા.

“બેટી, ગબરા ના ! તું સારી રીતે જોઈ શકે છે કે મારો અંત પાસે આવતો જાય છે ! તારી પાસખાની માટે નઝીર જેવા જવાનની તને જરૂર છે !” પીરમહમદ આટલું બોલતાં બોલતાં ચાકી ગયા.

“અરે બોલો, ખાવાજી બોલો, હું શું કરું ? તમારી છેલ્લી પલો આરામથી પસાર થાય તેમ શું કરું ? તમારી મરણને તાબે થવા તૈયાર છું.” ગુલરખ દુઃખથી પુકારી ઉઠી.

“મારી છેલ્લી મરણ એટલીજ છે કે નઝીરને તારો હાથ આપ ! તેણીને તારી જીંદગીના સુખ દુખનો લાગ્યો બનાવ ! એજ મારી છેલ્લી ધડીની મરણ તને કબુલ છે ?” પીરમહમદે પુછ્યું.

“હા ખાવાજી મંજૂર છે.”

“શુકરાના ! બેટા નઝીર, મારી બેટી આજથી તારા આશરે આવી છે; એને મોહબતથી પાળજો એની ઉપર એવું વહાલ કરજો કે એ પોતાના માખાપની ગેરહાજરી ભૂલી જવા પામે !”

હું એને મારા જન કરતાં પણ વહાલી ગણી એની પાસખાની કરીશ.

નજીરના આટલા શબ્દો સાંભળતાં અને ગુલરખની રાજી ખુશીથી મંજૂરી મેળવ્યા પછી પીરમહમદ જરા શાંત થયો, પણ થોડો સમય જતાં દુઃખે પાછો ઉછાળો મારતાં તેનો પ્રાણ ચાલી ગયો.

પ્રકરણ—૧૧ મું.

(રામ ભેરવી-તાલ-લાવણી.)

સાંપકો દુધ પીલા કે હાથેર દો, ડંખ વેઠ મારે અગર ન ચુકે,
દુર્જનકો સરપે બે બીકાય, મારી દીવે બીન કબુલ ન ચુકે;
પ્યાળકો અરફે કપુર મેં સીંચદો, આસ કબી ખુશખુ નહી દેવે,
આસ નહીં રખીયે શીરીનસે, ઘાત કીયે બીન કબુલ ન ચુકે.

દોઢ વરસ બીજું પસાર થઈ ગયું છે, હાલ શીરીન મકાનમાં એક-
લીજ હતી અને પોતાનાં મન સાથ તરંગો ચલાવી રહી હતી.

“ચલો ! પીઠ કાઢાને મરવાને છ માસખી થઈ ગયા, નઝીર ને ગુલ
પરણીને પરવારી ગયાં અને ધરના બધાં બધાં બાહેરગામ ઉપડીખી ગયાં !
શું અલાહોતાઅલાની કરામત !”

“નઝીર સાથ પેહલી પીછાણ કરાવામાં શું તે ખુદાને હાથ હશે ? જેનો
જાન મેં બચાવ્યો તેનોજ જાન લેવાની પણ મારી સરજત ! હાલ આખા
આ મહેલમાં હું એકલીજ છું, જે ચાહે તે કરી શકું એમ છું.” આવા
વિચારોથી શીરીન જામમાં લટાર મારતી હતી તેટલાં કોઈ અજણો સખલ
ત્યાં આવી લાગ્યો.”

“એ કોણ છે ?” શીરીને પુછ્યું.

“જામજી ગુલશખ પીરમહમદ પેશાવરવાળા અહીં રહે છે ?”

“અંહ તમે ગુલશખને પુછો છો ?—જી હાં ! કેમ શું હુકમ છે ?”

“હું જરા તેમને ખાસ મલવાં માંગુ છું ! મારે જરૂરી વાત કરવી છે.”

“હં, મલવા માંગો છો ? તમે અહીંના રહેવાસી નહી હોવ, કોઠથી
બહારગામથી આવ્યા હશે ? આપનું મુખારક નામ ?”

માર નામ—“કરીમખાન છે, આપનું નામ જાણવાની રજા છે જી ?”

“મારું નામ શીરીનખાનું.”

“હા ! નામ મુજબ કામ ? ખરેખર તમારો શીરો મુખડો કોઈ પણ
જેનારને છક કરે એવો છે. હું તમને જોઈને નેહાયત ખુશ છું. કરીમે
ચલાવા માંડ્યું.”

“આપ કોઈ ગુલશખ ખાનુના ખેશી છેવો ?” શીરીને પુછ્યું.

“જી હાં, મારો લગભગ અઢી જનમજ એની સંમતમાં ગયો છે !
અમે જે સમા કરતાં પણ વધારે છીએ.”

"હા! અને તે મુખમાં જ કે?" શીરીને પૂછ્યું.

"જી નહીં પેશાવરમાં!" કરીમે જવાબ વાળ્યો.

શીરીને ચોંટાળે પૂછ્યું, "શું, પેશાવરમાં?"

"વારં બાર્ડ મને જરા કહેશે, એવન હાથ ધરમાં મલશે કે?"

"જી નહીં! એવણુ તો બહારગામ આવે મણા દીવસ થયાં હવા ખાવા ગયાં છે!"

"બહારગામ? ત્યાં કોણની સાથે ગયાં? પીરકાકાને વળા એ શું શોખ થઈ આવ્યો? કરીમે અજબખીથી પૂછ્યું."

"બાર્ડ, ત્યારે તમે છેલ્લાં વરસમાં બનેલા બનાવોથી અંજણુ ઠીસો છો! શીરીને સમજાવ્યું."

"જી હા, હું પેશાવરથી મારા ધંધાને લીધે પાછો પેરીશ મયો હતો અને ત્યાં હું લગભગ સાડા ત્રણ વરસ સુધી રહ્યો."

"હું તેમાંજ; પીર કાકા તો આવે મણા મહીના થયા મરી ગયા ને—"

"હેં, મરી ગયા? બખબાણુંજ અજબ જેવું! ત્યારે ગુલનું શું થયું? તે બહારગામ કોણ સાથે ગયો છે?" કરીમે ઇતેજારીથી પૂછ્યું.

"વળા કોણ સાથે જાય? તેમના ખાવીંદ સાથે."

"એટલે તેવણુ શું પરણી પણુ ગયાં?"

"જી હા," શીરીને આ વાતમાં ઉલટ લેતાં કહ્યું.

"બહુજ તાણુખી! શીરીનબાર્ડ મને કહેશે કે તેણી કોણ સાથે પરણી?"

"દોલતવાન સોદામરના છોકરા નઝીર સાથે!"

શીરીને મનમાં વીચાર કર્યો કે આ જવાનના હાથથી ગુલના બેઢનો પત્તો કાંઈ હાથ લાગે ખરો! જો તેમ બને તો મારા કીનામાં નવું જોર મહે! એવા ઇરાદાથી પુછપરછ ચાલુ રાખી.

પ્રકરણ—૧૨ મું.

"નહીં, કહી નહીં! ખાવી બેઢમાની, ખાવી બેવદાર્ડ, હું કહી ચાલવા દેનાર નથી! હું એનો ખરોખર રસ્તો કરીશ! ત્યારે આપ કોણ? કરીમે પૂછ્યું."

"હું અહીંની દાસી છું." શીરીને સાદાપથી કહ્યું.

"તમારા જેવી એક ઉમરાવી તોર, માહતાખી મુખમાંની એક બાનુ

તે નોકરડી-દાસી? અહા! હું કહીજી માની શકું નહીં! હું ધારું છું કે તમેા ખર્ચ મારી મશકરી કરો છો?"

"અસ્તમપુર અહા! હું તમારી મશકરી કરું? નહીં જનાજ, એ મારાથી નહીં બને! હું એક અદના દાસીજ છું!" શીરીને મનમાં વીચાર્યું કે હા! આ જવાનથી મારા કામની અરધી અરધ રહેતે થાય એમ લાગે છે. પછી કરીમને પુછ્યું "શું તમારે કોઈ ખેશી મા પીછાણવાણુ અહીં મુંઝવણમાં નથી?"

નહી, મારાં ખેશીઓ છે પણ તે પેલાવરમાં છે. અહીં ગુલરખ સીવાય હવે મારું ઓળખાણવાળું કોઈ નથી." કરીમે કહ્યું.

"ત્યારે ફક્ત ગુલરખજાનું જ આતરજ તમે આજ્યા હશે? શીરીને પુછ્યું

હા નવજાણું ટકા તો તેમજ! કરીમે કહ્યું.

"ત્યારે એક ટકો?"

"મારો ધંધો!"

"તમારો ધંધો શાનો?"

"ફોટોગ્રાફર માને તસ્વીર ઉતારવાનો."

"હું વાહ, ત્યારે તો તમે ગુલરખજાનને એકરો પણ પાડ્યો હશે?" બાહોશ શીરીને વાત ચીતમાં તેને પકડમા-ભેવા માંડ્યો.

"બેશક, એની તસ્વીર જેમ મારા દીલના રંગેરંગમાં ફોતરામલી છે તેમ મારા હાથની પીછીથી પણ બનાવી છે! મગર, ગુલ શું ખરા ત્યારથી પરણી તમે એમ કહી શકશો? કરીમે પુછ્યું.

"ખચીતજ!"

"હા! એવજા એવજા, જેવી રીતે મારો જન તેના ઉપર સદેકે કીધો છે તેવી તરેહ હું માનું છું કે આખી જહાંનમાં કોઇપણ મરદે કોઇ ઝોરતને ચાહી નહીં હશે! અહસોસ તે બાહરથી ખુશસુરત દેખાતી પુટલી પાતેનમાં આવી બેઠમાન?"

શીરીને કરીમખાન આગળ આમ લાકડાં લગાવ્યા કે "ગુલરખજાન આવશે ત્યારે કદાચ તમુંને પરણવાના આપેલા વચનથી તમારી મારી ચહાશે!"

"બેશક, તેના માથા ખાપનો છુપો બેદ હું જાણું છું તેથી તે બેખાખરી બની જશે, મને જેઈ મજરાશે, પણ હું તેનો પીછો છોડનાર નથી."

૨૨] ફાસલ રોડ ત્રામ ટર્મીનસ પર ફેવરીટ, અને આવી ચર્તા ખુબ વેચાય છે.

“હા ખરા, એ શું બેદ છે ?” શીરીને આતુર થઇ પુછ્યું છેલ્લે છેલ્લે નઝીર શેહની ચાહદી ઉપર એ વાત બહુજ ચરવાતી હતી.”

“જો કે એ ધણીજ કુપી બાબદ છે, પણ તમે સમજી બહેનનાં વીસવાસમાં તે ખાનગી રહેશે એમ હું ધારું છું.”

“મારા મોટેના એવા માન માટે હું તમારી ખરેખર હેશાનમદ છું !”

“કરીમે બોલવા માંડ્યું—“સાંભળો, હું નાનો હતો ત્યારે સુરતમાં હતો. પણ, ફોટોગ્રાફર તરીકે પેશાવર ગયો, એક દીને ત્યાં એક ધણીજ ખુબસુરત છોકરી રહતી મેં જોયું, તેણીએ કહ્યું કે મારા પેદર ધણીજ સીક છે, મારે ત્યાં બીજી કંઈ નથી હું ડોક્ટરને તેડી લાઉં તેટલાં મારા બાવા આગળ બેસો.”

મારી અજાણ્યતા વચ્ચે તે પીરમહમદ ખુટો મારો જોલખીતો બચાવે, તે સુતેલો હતો, તેની નજદીક એક કાગળ પડેલું તે મેં ઉંચાની સાચવી રાખ્યું હતું. આ તે લેવો ને વાંચો. તે કાગળમાં શું લખ્યું હતું ? તે શીરીને નીચે મુજબ વાંચ્યું.

મારી ધણીયાણી એમ,

આજે વરસો ઉપર જે તાર માસ ગુજરવાનો તારી ઉપર મોકલ્યો તે વહન ખોટો હતો, કારણ કે હું એક બીજી ઓરતના ફંદામાં પડ્યો અને તારથી એવફાઈ કરી, તેને પેઢની એક છોકરી આજે ૧૪ વર્ષની થઈ છે, આ ચીઠી તું વાંચ્યો તે અગાઉ હવે ખરેખર હું મરી ગયેલો હોઈશ ખોટાને ખાતર મારી એ છોકરીને તારીજ ગણીને તેણીને પાણી પોશીને મોટી કરજે.

લી. ભારે પાપી ખાવીદ

“વાહ, આ તો ખરેખર બેદી કાગળ છે. તેની પેલી બીજી ઓરત કાણ હતી ને પેલી છોકરી—?” શીરીને પુછ્યું.

કરીમે સમજાવ્યું. “હું તેજ વાત પર આઈ છું. તેને બચુમીયાંનું પોતાનું અસલ નામ ફેરવી પીરમહમદ રાખ્યું હતું મેં તેનો વીશ્વાસ છતી લીધો; અને તેને બધી હકીકત કહી દીધી, તે એ કે બચુમીયાં ઉર્ફે પીરમહમદ સુરતથી ધંધા માટે પેશાવર આવ્યો. તે પછી તે પેરીશ ગયો ત્યાં એક હોટેલમાં ઉતર્યો ત્યાંની એક છોકરી સાથે તેને જોલખ પડી, પણ તેની ખરચી ખુટી તેથી એક

જણના એક હિપર ખોટી સહી કરી નાંચ્યાં તેને ત્યાંની બેંક મારફતે મેલવ્યાં ! તેનું પાપ કુદું અને તેને જેલની શિક્ષા થઈ. તેની ચોરીની ખખર પેલી ઓરનેજ પેલીસને આપી હતી એમજ તેને જણ્યું, ત્યારે તેના પર તેને વેર પાછળથી લીધું, તે એમ કે જેલમાંથી એક તક સોધીને તેના હસી ગયો. તેજ રાત્રે તેની ઓરતનાં ઓરડામાં ધુસી તેના બધા પૈસા છુટી લીધા અને માથે છોકરીને પણ ઉચકી નાસી આવ્યો અને તેના એક દોસ્ત (મરનાર સોદાગર) ને ત્યાં ઉતાર્યો, ત્યાં એક દહાડો નીંદમાં તેના કપડાંમાંથી જેલની નીસાણી તેના જોવામાં આવી હતી." હવે શીરીનખાનું તમે જોશો કે ગુલરખ તેજ છોકરી છે કે જે પેરીસની મડમને પેટની હતી એને કેદી પીરમ-હમદ તેણીને દગાથી ચોરી લાવ્યો હતો."

"ઓહો ત્યારે ગુલરખને ખાપ એટલો દગાખાજ હતો ?"

"અરે જેવો તેવો દગાખાજ સો મવાલીમાં એકજ એવો આજદ હશે પણ હવે મને પુરંજ બોલી લેવા દ્યો." કરીમ હિલતમાં બોલ્યો.

"આવી તરેહની ગતિ અથવા પીરની હકીકત જણવા છતાં ગુલરખ તરફનો મારો પ્યાર કાંઈ કમતી થયો નહીં. અમે જાને જણ એકમેક સાથે શેહાદીના ગાંઠથી જોડાવાને ઇલાચી બંધામાં ! પણ પાછળથી પીર કાઠે મોહતની બીમારીમાંથી સાજો થયો, મારે કામસર બીજે મામ જવું થયું, તેટલા તેનો લાજ લઈ, તે મને પણ દગો કરવા મારાથી છુપો દુર દરાજ અહીં નીકળી આવ્યો. હવે મારી હકીકત સાંભળી લેવાના છનામમાં મને ચોક્કસ જણાવો કે બહાર મામથી તેઓ નહીં ક્યારે આવવાના છે ?" કરીમે પુછ્યું.

આવતા જુમ્માના દીવશે બહર આવશે એવો મને કાગળ મળ્યો છે અને મકાન નોકરો પાસે સાદસુદ કરાવવા મને જણાવ્યું છે."

ત્યારે તો હું સનીસચરે ચોક્કસ આવીશ. તકલીફ માફ સલામ.

પ્રકરણ—૧૩ મું.

ઈસ્કને તેરે મુજકો દીલ, કયા કયા સીતમ દેખા દીવા,
અવશો ખુશીઓ છંદગી, સારા જેહા જુગા દીવા.—ઈ.
મોતસે આગે મર ચુકી, નેહી બદીસે કીયા મરઝ,
હસ્તીસે લેકે લા આદમ, જામે લકા પીલા દીવા.—ઈ.

બુઝાને દીવશે તેઓ સમજાં બાહેર ગામથી આવી પુગ્યા હતા.

બીજે દીને ગુલશખ ચેન્નપર બહારમામ ફરી આવ્યા પછી એટલી વીચાર કરવા લાગી કે “અહા નઝીર સાથની મારી દુન્યા કેવી સુખી છે? બોહા એવીજ મહેર રાખે તો કેવું સારું?”

એટલામાં કરીમ આવી લાગ્યો, તેને જોઈને ગુલશખ મનરાધ મર્ધ

“કમ બાનુ મને જોળખો છો?”

“કાશ્ય કરીમ?”

“હા હું તેજ તમારો માનીતો, જન કરતાં પ્યારો તમારા બાપની જાંઘી—”

“અરે સુપ!” કરીમનું મોંઢ દાખી લેતાં તેણી મનરાધથી બેલી.”

“બજોત અછા, તું વધારે બોલવા દેતી નથી તો હું અહીંથી રખસદ લખશ, પણ માદ રાખજે હવે પછીની મારી વર્તણૂકથી તને મારી સાથ વધારે બોલવાની ફરજ નહી પાડે!” કરીમ આમ બરમ અને બપકામાં બોલીને ત્યાંથી જતો રહેતો હોય એવો દેખાવ કરવા મંડ્યો.

“નહી! નહી! કરીમ, એમ નહી જનશે! તું મારી સાથ તોડ છોડ કરીને ના જા! બોલ તુને શું જોઈએ છે?”

“મારો હક, તારું દીલ.” કરીમ દમામથી કહ્યું.

“મેં તારી સાથ બેવશાઈ કરી નથી, જે કરમમાં લખાયું હોય તેની સાથ નીકાલ થાય; જસ હવે પ્યાર શીવાય તુને કંઈ પણ જોઈએ તો તેની માંગણી કર.” ગુલશખે કરમરતાં કહ્યું.

“એટલે મને શું એટલો નીચ સમજે છે કે મારો પ્યાર હું પૈસાના બદલામાં વેચી નાંખું? શું તું મને એટલો કનીશ્ટ ધારે છે? તેં તથા તારા બાપે આપેલું વચન તોડી તું બીજા મરદ સાથ કેમ જોડાઈ? કેવું સરમ બરેલું? કેવી બેવશાઈ? અફસોસ દુન્યાની સલતી જોરતો આવી રીતે વકાદારીનું ખુન કરતી હશે? કરીમ ગુરસાથી લાલ થતાં જરાડી ઉઠ્યો.”

“બાપ આસ્તે આસ્તે! કોઈ સાંભળશે તો મને આ ઘેરમાં રહેવું પણ કહ્યું થઈ પડશે. અમે પેશાવરથી મુંબઈ આવ્યા કારણ કે—”

“કારણ એજ કે હું બેદ ખુલ્લો કરું, તેથી તારા પપા બીહવા એજ કેની?” કરીમે ઉશ્કેરાઈ પૂછ્યું.

“હા એજ? જો હું મુંબ, અરેખર તુને દગાબાજ નીવડી! એમ

બોલી ગુલરખ કરીમની ખાંધ પર માથું નાંખી રડવા લાગી.”

“ઓ, હું તુંને પરાઈ ગોદમાં દખાતી કેમ જોઈ શકું? અહા! તે મને જીવતા મારી નાંખ્યો છે, તારા દીદાર જોવા વગર હું દીવાનો બની ગયો હતો!” કરીમે રડમસ બની કહ્યું.

“પ્યારા બાઈ, મને માફ કર હું મારા, ખાવીંદ સાથ તારી ઝોળખ કરાવીશ! તે તારી સાથ જરૂર દોસ્તી ખાંધશે. એટલે તું મારા ખાવીંદના દોસ્ત તરીકે દરરોજ તારી બેઠનના દીદાર જોવાને આવ્યા કરજે! કેમ ઠીક કે નહીં?” ગુલરખે કહ્યું.

અત્રે બન્નેની વાતચીત ચાલતી હતી તે શીરીન છુપીથી સાંભળી રહી હતી.

“અચ્છા, હવે તું મને ક્યાં મલશે?” કરીમે ગુલરખને પૂછ્યું.

“પાછો આ જગા પરજ તું મને મલજે! હું એને મારી ઝોળખ-પેન્ટ છાંતી પડાવવાની બોલસ કરીશ અને તે હા કહે તો પછી એ મારે હું તારી સાથ તેવણીની ઝોળખાણ કરાવવાની તક લખશ.”

“કાંઈ ખાદને તું મારી થઈ જા, ચાલ હાલ તો હું જઈ છું અને મને જલદા મળવાનો બંદોબસ્ત કરજે” અને કરીમ ત્યાંથી વીદાય થયો.

“ખુદા જણે કે મારાં કીશ્મતમાં શું લખ્યું હશે કરીમ મને ફસાવશે, મારા શાદીના સુખમાં બંગાણ પાડશે કે શું મને એ કરીમનો બહુજ ખોદ થાય છે અને શું રસ્તો કરવો તે સુઝ પડતું નથી. ગુલરખે વીચાલું.”

તેણી ગમીથી માંથુ ઝુમાવી બેઠી હતી તેટલાં નઝીર બાહેરથી આવી લાગ્યો અને પોતાની મોઢરદારને ગમગીન જોઈ અજબ થયો.

“કેમ પ્યારી, આજે એટલી તું દલગીર કેમ?”

“નહીં વહાલા, તેવું કશું નથી! મારા પેદર સ્વપ્નામાં આવ્યા હતા તેમની એક નાની તસવીર છે તે મોટી રંગીન કરાવ્યે એવી મારી મરજી છે, હમણાજ વેલાતથી આવેલો એક આર્ટિસ્ટ પાસેના હોટલમાં ઉતર્યો છે એમ મેં સાંભળ્યું છે તે મારા પેદરની તસવીર અચ્છી રીતે ઉતારશે.”

“એમાં શી મોટી વાત બસ એટલીજ વાત મારે દલગીર થઈ ગઈ? હા, હા.” નઝીર ખુશ મીઝાજે બોલી પડ્યો.

ઠીક છે તેને બોલાવજે અને હું ગોઠવણ કરીશ. તેને ધીરજ આપી.

"ખાશ, તમારી તેમજ માતાજીની પણ એક મોટી તસ્વીર કરાવ્યે."

"એમ તારી મરજી છે? ત્યારે તો મારા બાપાજીની તસવીર પણ સાથે સાથે રંગીન કરાવી લઉં. એને આપણા મકાનમાંજ એક રૂમ આપ્યે કે જેથી બધી તસ્વીરોનું કામ તે નીરાંતથી કરી શકે કેમ કીક કેની?"

"કહે છે કે છબી આમેદુદ્દીન બને જીવતાં જમતાં માણસ જેવી બાંધે છે દીવર, મને કેવું ગમે છે કે એવો એક દુનર હુંબી શીખી હતો!"

બીજે દોવશે કરીમખાન પોતાના કાંકડા લીખાસમાં હાજર થયો.

નઝીર તેને હાખલ થતાંજ સાંમે મળ્યો. "ઓહો! કાણુ કરીમ! એ તો સુલ્લનો મારો જુનો દોસ્ત? એમ કહી તેને સેકહેંડ કીધી "તને જોઈને ખુશી છું, જોનો દોસ્ત? મારી વાછકને ફોટોગ્રાફીનો ધણો શોખ છે એ તુંને અંકેક પછી ત્રણ ચાર છબીઓ એનલાઈન કરવા આપશે ને તે તું બાળુના કમરામાં જે મેં તારા વાસ્તે રાખ્યો છે, ત્યાં તું બનાવજે ને થોડા દહાડા તું મારો જુનો દોસ્ત મારા પેરોણા તરીકે અહીંજ રહેજે.

"બજોત ખુશ. હોટલમાંથી મારો સામાન મંગાવી લાઉં છું." કરીમે પણ તે આવકારના પ્રમાણમાં તાજીમ તવાબથી જવાબ દીધો.

નઝીર તેને જોરડો બતાવવા સાથે લઇ ગયો અને ખાવા પીવાનું ત્યાંજ રાખી પોતાના મહેમાન તરીકે કાંઈ પણ જોઈતું કરતું માંમી લેવાને કહ્યું. અને તસ્વીરો પેન્ટીંગ કામનો સામાન લાવી કરીમ ત્યાં ફરી કામ થયો.

બીજે દોવસથી તે પોતાના કામપર મંડી ગયો, ગુલરખ અચાર નવાર નઝીરની ઝેરહાજરીમાં તેના રૂમમાં જતી આવતી હતી અને પોતાની સાસુ નણંદ કામમાં રોકાયેલી હોય ત્યારે કરીમની જુની મોહબત પ્રમાણે તેણી તેને ખાસ પણ કરતી હતી...આ તેમના વચ્ચેની છુપી મોહબત શીરીનથી છુપી નહીં હતી તે છુપાઈને બ્યારે ત્યારે તે ખાસાંઓ ઉપર નજર રાખતી હતી.

શું વીચાર કરાયે?

તમે જેની રાહ જોતા હતા તે તમારી સેવામાં નીચેના ઠેકાણેથી મલશે. ખાસ કાનસથી મંગલેશી ફેન્સી તપકીરની હાથકીઓ ૬૦ બરજોર, નવા, પ્રાચીનલાવ તથા કટલરી બજારમાં મલશે. એજન્ટ શાહુના સુરત.

પ્રકરણ—૧૪ મું.

કયા કરે બરોસા હય જહાંકા ખરાખ,
યાર ગાર સારે જેવકા ખને;
હય ખુરા જમાના આજકા જનાખ,
કે ખુખ હમમે રંજે ઓર દે આજખ?—કયા.

‘નઝીર પોતાના ઝોરકામાં બેઠો હતો અને વીચારણા કરેગ થવા પછી નોકરને બોલાવ્યો નોકરે પૂછ્યું.’

“કુચ હુકમ હય જનાખ?”

“શીરીન કીદર હય, ઉરકુ ખુરા લાઝો!”

આ હુકમ સાંભળી નોકર ગયો અને શીરીનને મોકલી આપી, શીરીને આવતાં સાથ પૂછ્યું

“કેમ સાહીખ, કંઈ આપનો હુકમ?”

“જોની ખહેન, મારે તારી સાથ કંઈ અગત્યની વાત કરી તારી સલાહ લેવા છે, તું તે આપી શકશે?”

“કોં નહીં જનાખ? હું આપના પગની ખાક-એક દાશી, તમે જે હુકમ કહો તે બળ લાવવા તૈયાર!”

“હું તો તુને આપણી ધરસંસારી બાબત વીશે કંઈ પૂછવા ચાહું છું!” નઝીરે અચકાતાં, અચકાતાં કહ્યું.

“બેલાસીક પુછો સાહેબ. હું હાઝીર છું?”

“આપણા ઘેરમાં કરીમ તસ્વીરવાલા કામ કરે છે તેની ચાલચલણ કવી છે, તે સારો છે કે?” નઝીરે અચકાતાં અચકાતાં પૂછ્યું.

“અહા! અકસર કરી તેની ખુબસુરતી કોઈ ઝોરતનું દીલ લલચાવે તેવી છે અને કેઈખી ખાવીદને તે સંકાશીલ બનાવે એમાં શક નથી.” શીરીને સ્ત્રી ચરોત્ર ચલાવ્યાં.

“શાખાસ! સાંમાના પેટમાં શું છે તે પારખી લેવાની તારામાં અબખબ શક્તિ છે! કરીમ અને ગુલશખ વચેનો સંબંધ કેવો છે? કારણ કે મને થોડો વહેમ હતો, મગર તારા શબ્દોએ મને ચોંકાવ્યો છે! કે ખરો ભરમ શું છે?” નઝીરે કહ્યું.

“શું કહું? જો બોલું તો ગુલશખ તેમજ મુન્નીખાઈ બંનેથી હું ખુરી ચક્રા.” શીરીને સરાસત ચલાવી.

“એટલે, શું મારી બહેન પથ્થુ કરીમ ઉપર રીદા છે!”

“તમારી ગુલરખ જેટલી તો નહીંજ!” શીરીને શાંતીથી કહ્યું.

“એટલે શું મારી બેરી એક ત્રાહીત છત્રી પાડનારા સાથે એટલી છૂટ લેવાની કીમત કરે છે કે જે મારી બહેન માથનો રીદાગીને કરતા વધી જાય!” નઝીર ખુબ ઉરફેનાઈ નવ લ કંગી.

“એટલું મધું તો નહીં હોમ, હું મોહડેથી કમ કહી શકતી નથી, ખરે છલાજ એજ કે બંનેના ધરાં પરાં તમે નજરો નજર જુઓ, અન પછી લમને ઘટવું લાગે તે કરો!”

અત્રે શીરીન બારી આગળ યુંકવા જતી હતી તેટલાં કરીમ આગળ ગુંટણે પડી, કાલાવાલા કરતી ગુલરખ તેણીને બગીચામાં નજરે પડી. શીરીને આગલી કરી નઝીરને તે કોતક દેખાડ્યું અને નઝીર તે તરફ જોય તેટલાં શીરીન ત્યાંથી ચાલી ગઇ.

નઝીર તરત વેળા તે જોઈ ગમ ખાઇ ગયો, થોડીવાર પછી ગુલરખ આવી લાગી.

“કેમ કાંઠ ગઇ હતી?” નઝીર ગુસ્સાથી ગરમ થઇ પુછ્યું.

“જરા બાગમાં ફરવા!”

“કાણની સાથે!”

“ગુલરખ ખામોશ રહી.”

“અરે બોલતી દમ કેમ બંધાઇ ગયો? નાપાક ચુરલ બેવશ! તું નહીં બોલતી એજ દેખાડે છે કે તારા મનમાં કેટલી બેવશાઇ છે? ઓ નાસજ, હું તારાં બધા ફેલ જાણું છું! તું એમ ના સમજતી કે હું તારાં મકરથી અંજાણુ છું.”

ગુલરખ નીચી મુંડી રાખી બોલી. “ઓ નહીં, નહીં, હું તદન બેગુનાહ છું!”

“ઓ સુફેદ સાલ્લામાં સંતાયલી સાંપથ્થુ, તું જ-મારી આગળથી તારું કાળું કર! તારું મોહડું બાળ! નઝીર એકદમ છેડાયો.”

“ખારા નઝીર, ખુદા કસમ તુજ ખારાની વફાદાર છું! મારી પર રહમ કર.” ગુલરખ ગળમળા અવાજે બોલી.

“રહમ, હેં-હેં, રહમ! જ બાગની અંદર ચેલા છત્રીવાલાને ગુલરખ મંડીયે પડીને રહમ માંગ!” નઝીર બારે ગરમ ચતાં લાંચો માર્યો.

આ શબ્દો સાંભળી ગુસ્સા પરી ખીના સમજી બધ મબરામ મુઠા અને બે લી—“ઓ પ્યારા, પહેલાં મારો પુલશે નાંખજો પછી તમને મને તો મને મારો નાંખજો !”

“કતી નહીં ! જીન્દગી નહીં, તારા નીચ અધુન મોઢાંને એકમી શબ્દ હવે હું સાંભળવા માંગતો નથી. બસ જા !” નઝીર હેડાયો.

“જો પુછાને વાસ્તે તો—”

“ગુસ્સાએ ગુસ્સા મંડ્યે પડીને કાંઈ કહેવા માંગ્યું, પણ નઝીરે એક મબહુત આચકા સમેત તેણીને જમીન ઉપર ઉઘે મસ્તક પાડી નાખી અને ગુસ્સાએ એસુદ થઈ ગઈ, તેણી ઉપર ભારે ગુસ્સાથી એક નજર પણ કરવા વગર નઝીરે ત્યાંથી ધીક્કાર સાથ ચાલતી પકડી.”

*

*

*

આ પ્રમાણે તે ખાવીંદ અને મોહરદાર વચ્ચે ઝઘડો તોફાન હવે રોજનું ચાલુ રહ્યું.

“એક દીવશે માતાએ પોતાના બેટાને કહ્યું, તો શું એમના એમજ તમે માટી બેચર રહેવાના કે ? બાઈ પહેલે તો જીવ પ્રાંચ કાઢી આપતો હતો ને હવે છેક શાનુ અંતેજ જુલ્મ કરી રહ્યો છે ?”

“તેનો સખખ મોતેખર છે માજી” નઝીરે કહ્યું.

“જમે તે હોય, તેના બદલામાં તારી બેરીને તું જમે તે શીક્ષા કર, પણ આપણાં હસ્તાં રમતાં ઘેરમાં રોજ રોજનાં એ મોઢ રસ્તાં, નહીં જોઈએ.”

“મારું તો બધું મન થાય છે કે એ પાપી કંગાળ ચોરતનું ખુન કરું. અહા ! અગર શીરીન તે વખતે મને નહીં રોકતે અને તે નાહસી નહીં ગયો હોતે, તો તે નીચ છખીવાલાનું ત્યાંને ત્યાંજ હું સીનું કાઢી નાંખતે મને નહીં ખખર કે એ એક દગાખાબ દોસ્ત નીવડશે.”

“બેશક, એક વફાદાર દાસી તરીકે એને બધુંજ નેક કીધું, પણ બેટા, હવે તું કજ્યાનું મોંઢ કાળું કર ! કાણુ જાણે એનો ખરેખરો કસુર છે કે નહીં ? વળી તારા જનમે કાંઈ નજુમીએ તારે વાસ્તે બહુ ખુરો ફાલ જોયો છે તેનો મને સદાનો ડર છે.”

“તમારી જુલ છે ! એક પારકા મરદ સાથ ખાગમાં એકલી જમી કલાકો સુધી વાતો કરે, વળી મેં નજરે જોયું તેમ મુંઝવું મંડીયે પડી

૩૦ જાન્યુઆરી ૧૨ જુન, ૨. બેનો મનીઓરડર કરવે દર માસે થર બેઠાં પુગાડીશું.

તેણી હજુર કાલાવાલા વટીક કરે ત્યારે તેનો અર્થ શું ? મારાં કલેજામાં,
શું માન છે તેનું વર્ણન હું કરી શકતો નથી. હા ! માતાજી એને મારા
ધર્મમાં કહાડો નહીં તો હું એમો પ્રાણુ લઈ આ—”

એક બહાજ મોટી ચીસ સાંભળી સપલાં દોડી આવ્યાં તે ચીસ
નજીરની માતાની હતી, કારણકે નજીરે જે શબ્દો ગુસ્સામાં હચ્ચારીયા તે
પચીસ વરસ ઉપર નજીરની કરેલા વરતારાનું પરીણામ નીપજાવે તેવા હતા.
ગુલશખ ખીમાર પડી ગઈ અને કરીમ બરની બાહર રવાના થયો.

પ્રકરણ—૧૫ મું.

અપને જનીકો હમ પુસલાએ લાયેંગે—અપને.

રૂઠકે હમસે જહાં ગયે હો,

વહાં જાકે ન હમ મનવાએ લાયેંગે—અપને.

તું તો મહોજતમે મશહુર હય કામીલ કાતીલ,

નમં કયું હો ગયા ઇસ વખત તેરા હીલ કાતીલ;

અજ કરીખ આ ગઈ હય મેરીબી મનજીલ કાતીલ.

છોડે જતા હય મુઝે કાસ લીયે ખીસમીલ કાતીલ,

તુમકો ત્યારે છખીસે રસીસે ખુલવાએ લાયેંગે—અપને.

ગુલશખ ખીમાર હાલતમાં બેઠી હતી, બાજુમાં શીરીન વાત પર વાત
કરતી બોલી—“તમેને ખબર કે બાકી ?”

“શું ?” ગુલશખે કરાજીથી પુછ્યું.

“તે દીને તમે બહાજ ખીમાર હતાં ને હું તમારી હવા લેવા જતી
હતી ત્યારે રસ્તામાં કરીમ શેઠ મલ્યાં હતાં.”

“તેનું નામ ખાર” ગુલશખે કહ્યું. “તેને લીધે મને કેટલું ખમવું પડ્યું,
બોલની તે કંઈ મારે વીશે બોલ્યો હતો કે ?”

“જી હા બહુ, મેં પુછ્યું કે તમે આટલા દીવસ ક્યાં હતાં, તે કહેજો
સુરત મયો હતો !” શીરીને ટુકામાં કહી આગ સળગાવી.

“સુરત ! અહીંસા ! ! હજી મારે માંથે બાદળ ઘેરાયલું છે કે શું ?
હજી દુઃખ ખમવાનું મારે વરે અધુરું છે કે શું ? રખે સુરત જઈ આવીને
કંઈ “ઓરનું દોર” કરે !” ગુલશખે ગમખવારીથી વીચાર્યું.

એક દીવશે કોઇ એક ચીઠી આવી— શીરીન જાણે જાણતી નહોતી
તેમ છુપાઇ ગઇ. ગુલરખે એકલીએ તે નીચે મુજબ વાંચી.—”

મારી વહાલી માઆશુક,

તારેથી છુટો પડ્યા પછી મેં મનને મુજબ ધીધું છે. તોપણ
એક રહેમને ખાતર આ લખું છું ! આજે રાત્રે ૧૧ વાગે બરમાં સરવે
સુતા પછી મને હરીયે કીનારે નાનાં ઝુપડાં આમળ મળ્યાં. હું તારા
લાજની કંઈ નવીજ ગોઠવણ કરવા ચાહું છું. હું તુંને તારે ઘેરજ
આવીને મળતે, પણ હું જાણું છું કે તેમ કરવું હવે જોખમ ભરેલું છે.
યાદ રાખજે મારે ખાતર નહીં તો પેલી વાતને ખાતર તુંને જરૂર
આવવું જોઈશે. નહીં તો તેનું પરીણામ બાણુંજ ચુરું નીપજશે.

લી. તારો કરીમ.

ચીઠી વાંચ્યા પછી ગુલરખ મનમાં પટપટી. “એ લખે છે તેમ એક
વખત મલીને જે તે લટકે કટકે કરી નાંખું. તે પછી તેણીએ ચીઠીનો
જવાબ લખી કહાડ્યો અને શીરીનને બોલાવી.

“શીરીન—ઓ શીરીન !”

“જી આવીજ શું હુકમ કરમાવોજી !”

“આવ ચીઠી કરીમ શેઠને જરા પોંદ્યાડી આવ, પણ તું જાણે છે
તે, નઝીર શેઠથી આ વાત છુપી રાખવી જોઈયે તે ?”

જી હા, મને તે કહેવાની કાંઈ જરૂર નથી, મને કરીમ શેઠ નજીકમાંજ
રહે છે તેનું ઠેકાણુંમી ખબર છે.

“ગુલરખ ત્યાંથી ચાલી જવા પછી શીરીને પાણીનાં દીપાં નહીં
સંભાલથી પરખીડું બોલી વાંચ્યું.”

“અહા ! એ ખાત હય ? ત્યારે તો મારા ઇન્તેકામનો દાવપેચ આજી-
નીયા ખેલી શકાશે.”

શીરીન ખુશીમાં આવી જઈ એકલી એકલી નાચવા ને ગાવા લાગી.

“ઓ તેગ તેગ ઓ તેગે આખદાર,

આજ પુઝે દુંગા મંચ તેરા શીકાર;

પ્યાસી એક ખાર, રહી ખુનખાર,

લે પહલા શીકાર—ચલકે હિસકા માર.

છોકું છોકું મમ ઉસે નહીં જન્દાર,

એ માત્રે ઇન્તેકામ તું હો જા તેવાર."

દુરથી નઝીરને આવતો જોઈ શીરીને પેલું કવર જેમમાં છુપાવી
જ્યે કશામાં હોય નહીં તેમ સરખી થઈ ગઈ.

"સારું થયું કે તમે કટોકટ વખતેજ આવ્યા છો," શીરીને નઝીરને
આવતો જોઈ કહ્યું, હું એક ધણીજ અમલની વાત તમને ખાતગીમાં કહે-
વાની હતી..."પેસો કરીમ તમે તરફનું અપમાન ખમી ચાલી ગયા પછી, ધણી
દીવશો થયા પછી અહીં પાછો આવ્યો છો!"

"તે શું છે? મને એકદમ જાહેર કરી દે! "નઝીરે ઉલટયા કહ્યું.

"કહું પણ ને-એ શ-તે!"

"તો શું તું શરત કરીને એમ કહેવા માગે છે કે પાપી તેની ફેજ
પહોંચાડવું નહીં?"

"પે હયાડવું-પણ શ તીથી, સાબુત પકડવા ખાદ!" શીરીને કહ્યું.

"ઠીક છે તારી શ-ત મને કબુલ છે લે અથ વચન હવે તો ખસ?"
શીરી તે શું કહેવા માગે છે તે માટે ઇન્તેજાર બની વચન આપતાં બેઠ્યો.

"એવ અજે ને તમ રૂં ધર, તમારી ગુલરૂખ સદનું છોડી જઈ
કરીમ સાથે ચાલી જવાના વીચાર રાખે છે!" શીરીને ધીમે ધીમે કહ્યું.

"હે શું ખરી વત? હું કેમ માનું? આ હું કેમ માનું? સામેતી શું?
અમીતગીરી—" નઝીર આ સમજી જણે દીવાના બની ગયો.

"-હુર, આ લેવો સામેતી! ચીઠી આપતા શીરીને બેલી-તમારું
વચન થઈ ગયું, અને ઉરેરાતા ના!" શીરીને તાકીદ કરી.

"બહા! હાથ દસ્ત વેજની સામેતી પણ તારી પાસ છે? હાજર!"

તમારી ચીઠી મે ધણીજ ધ્યાનથી વાંચી છે. અને હાજર
વચન કરતાં હું એજ કવટ ઉપર આવી છું કે તમે નથી જોઈવશ
શ કરવા ચક્રાઓ છો ત અમલમાં મુકી મારા દુઃખનો છેડો લાઉં!
હવે હું મારા દુઃખથી કંટાળી ગઈ છું; તમારો ઉપકાર મારી ઉપર
કાંઈ નાનો શુભો નથી કે હું તમારો કેમખી શબ્દ નાકબુલ કરવાની
હામત કરું અને તેથી હું લાચાર થઈ તમારી શરણે અવી, રાત્રે
તમે નેમેસે ઠેકાણે તમારી ઉપર વીશ્વાસ મુકી આવીશ, તમે ત્યાં
હાજર રહેજા.

"ગુલરૂખ."

“કેમ છું યદ્ય ખાત્રી?” ચીઠી પરખીડામાં પછી ખંધ કરતાં શીરીને બોલી.

“હા ખાત્રી થઈ! હવે શું કરવા માંગે છે?”

“હવે એજ કે આ ચીઠી હું પેલા કરીમને ઠવી પહોંચાડી આઉં!”

“હું, એ ચીઠી હું કેમ પોંદ્યાડવા દઈશ! દેખતી આંખે હું કેમ આંધળો બનીશ?” નઝીરે દુખથી જખમી થઈ પુછ્યું.

“ચાહ કરો તમારું વચન! તમે ઉતાવળા મત બનો, તમને ખીજેજ રહેને કામ લેવા હું સલાહ આપવા માંગુ છું!” શીરીને કહ્યું.

“અને તે કઈ રીતે?”

“એ ચીઠી પુગાડીને પછી તે કંઈ જવાબ આપશે તે પાછો પુગાડીશ!”

“પછી!” બરે આતુરતાથી નઝીરે સવાલ કર્યો.

“પછી તમની ગુલ રાત્રે કયે ઠેકાણે કરીમને મળનાર છે તેની હું ચોકસ બાતમી કહાડી તમને કહીશ: જ્યાં તમે આમમચયા જઈ ઉભા રહેજો આ તેણીને તેના સાથ બાગી જતી સાબુત મુદ્દા સાથ પકડજો! અને પછી ગમે તે શીક્ષા તમે કરજો.” તેણીએ ચોક્કસ ગેરથી ખાત્રી આપ્યું.

“અમ! પણ તમાં કાંઈ ફેર પડે ના?” નઝીરે ઉચ્છ્વ લઈધી.

“ફેર કેમ પડે? જહીન માથે તે બધો જુમમે છે.

“અમ છે? ત્યારે ઠીક તું ચીઠી પુગાડી આવ!” અંતે નઝીર શીરીની સલાહને અમમત થયો.

પ્રકરણ—૧૬ મું.

તે એક અંધારી રાત્ર હતી, દરીયે કાનારે માછલાં પકડનારા એકાદ બે માછી સીવાય ત્યાં કશું કુતરું પણ જણાતું ન હતું.

કરીમ એકલો અહીં તહાં કરતો નજરે પડતો હતો. એટલામાં ગુલરખ ધીમે કદમે ગભરાતી ગભરાતી ત્યાં આવી લાગી.

“પ્રાણ ગુલરખ આવ,” કરીમ ધાડા પણ ધીમા અવાજે બોલ્યો.

“આવી અંધારી રાત્રે મને આખરે તેં ફરજયાત તેડાવી તું થું નવો ફેરસો કરવા માંગે છે?” ગુલરખ ધીમા અવાજથી બોલી.

“હા, બોલાવી તે તાના ફાયદાનેજ વારતે, હું તેમજ તારી સાવકી સુરતથી નઝીર આગળ આવી, તારા બાપની બધી નાલેશી ઉધાડી પાડવા આહતી હતી, પણ મને ખાત્રી હતી કે તું મારા કલા પ્રમાણે વરતશે”

“વાઈ, ત્યારે તમે મને હવે શું કહેવા માંગો છો? ખોદાને ખાતર બાઈ કરીમ, હવે મારો પીછો છોડ. હું તદ્દન દુઃખી થઈ ગઈ છું.”

“હવે રહીને મને તું પીગલાવા માંગે તો તું જુલશે, મેં બધી તૈયારી રાખી છે. તું તારી સાવકી માતાને ઘરે મારી સાથે આવ ધડીએ ચાલ, હું તુંને જરૂર સુખી કરશ.”

“ત્યારે શું આવ તમારી નવી ગોઠવણ કે? અફસોસ! હું તમને આવ છેલ્લી વખત કહું છું કે ફરીથી એવી બેહુદી માંગણી મારા પાસે કરશો ના! ઓ, હું તમારી સાથે કાંઈ સમાધાનીથી સમજુતી કરવા આવી તમને પગે હાથે પડી વીણવવા આવી, કે હવે મારો પીછો છોડો—પણ નહીં. મારા તમદારમાજ કાંઈ ખુફાં લખેલું લાગે છે. હવે તો હું જીંદગીથી પણ કંટાળી ગઈ છું.”

નીરાશાથી ગુલરખ બોલી અને કરીમને બીહરાવવાની મતલબથી તે છેક કીનારે અમઠી મકરથી ઉભી રહી, પણ એટલામાં એક કાળા પોશાક વાલા, મોઢું વટીક લગભગ ઠાંકી દીધેલા સખશે, એક મજબુત આંચકા મારી ગુલરખને દરીયામાં નાંખી દીધી... એકજ ચીશ! અને દરીયામાં નાંખનાર સખશ ગેંગ થઈ ગયો.

“હા! ગઈ! ગઈ! તે નિર્દોશ ખુબસુરતીના નમુનો હાથથી ગઈ! તેણીને કરપીણપણે એમ દરીયામાં હડસેલી દેનાર કણ સજી બચ્યો હશે? હવે અહીં થોભવું ઘણુંજ જામન બરેલું છે. હું દોડી જઈ પોલીસને ખબર આપું નહીં તો બેનાહક દેરાન થવું પડશે,” કરીમ આટલું વીચારી ત્યાંથી વીદાય થયો બીજી તરફ એક માછીએ પેલા કાળા લીખાશવાળા આરોપીને નાહરતો પકડ્યો.

પકડતાની સાથે માછીએ કહ્યું.

“સખુર! તું કણ મુજી બચ્યો છે? કે એક જવાન બાઈ માણસને દરીયામાં નાંખી તું નાહસી જઈ બચી જવા માંગે છે? હું ત્યારનો તારો બધો તમાશો જોઉં છું.”

“મને એકદમ છોડ નહીં તો આવજ ધડીએ તારો પણ જન લઈ લઈશ” કાલા લીખાશવાલાએ કહ્યું.

“નહીં હું તુંને કદી છોડીશ નહીં”...બન્ને વચ્ચે અત્રે ખુબ ઝપાઝપી થઈ.

“તું નહીં છોડશે તો મારી પાસે તેનો ઇલાજ છે !” કાળા લીખાશ-વાળાએ એમ કહી ખંજર કહાડી બતાવ્યું, માછીએ બીહને તેને છોડી દીધો, આરોપી નાહસી ગયો અને માછીએ ગુલરખને બચાવવા માહોમ દરીયામાં ફેંપી મારી.

બીજી તરફ નઝીર હાથમાં પીસ્તોલ સાથે ગુલરખ અને કરીમને સોધતો આવ્યો, તે આમ તેમ વમાસતો હતો, તેટલાં પોલીસનાં બે ત્રણ અમલદાર સાથે કેટલાંક માણસો ત્યાં આવી લાગ્યાં અને નઝીરને પકડ્યો.

“મને શા માટે પકડવામાં આવે છે ?” નઝીરે પુછ્યું.

“હમણાંજ દરીયામાં એક જવાન અબલાને આવકો મારી દઇ તેનું ખુન કરવાના આરોપ માટે !” પોલીસે કહ્યું.

“હું કાંઈજ જાણતો નથી, મને કાંઈ સમજ પડતી નથી !” નઝીરે ગભરાઇને જણાવ્યું.

“આલો મારી સાથે પોલીસ સ્ટેશન ઉપર, ત્યાં તમને બધી સમજ પડશે !” નઝીરને ઘસડીને પોલીસ ચોકીપર લઇ જવામાં આવ્યો.

સ્ત્રીઓનાં દરેક જાતનાં ઠેઠાં માટે જગમશાહુર
સર્વોત્તમ શક્તિવર્ધક દવા

મહિલા જીવન

વધારે પડતો કે અનિયમિત અટકાવ, પ્રદર, લોહીવા, રત્નદોષ, શરીરનું ધોવાવું, પેટમાં થતો દુઃખાવો, કમરમાં થતી ફાટ, છાતીમાં ગભરામણ થવી, જીવ બળ્યા કરવો. બેચેની, ઝીણો તાવ, અશક્તિ, હીસ્ટીરીયા, જ્ઞાનતાંતુઓનો નબળાઈ, ગોળો ચઢવો, માથું કાથમ દુખ્યા કરવું, હાંફ ચઢવી, અન્ન પર અરુચિ, ઉલ્ટી, ખાંસી, રતવા, ઝાડાની કમજીયાત, ગર્ભાધાનમાં વિઘ્ન ઈ. દરેક માટે અકસીર પુરવાર થયેલ છે. સુવાવડ પહેલાં યા સુવાવડ પછી યા સુવારોગમાં આપવાથી શરીર તંદુરસ્ત અને રૂઝ પુરૂ બને છે. ડૉ. રા. ૨), ત્રણ સીસીના રા. પા, ટ. ખ. જુદું. રજી. ટ્રેડમાર્ક 'એનસ' નં. ૩૦૨, દરેક શહેરમાં જાણીતા દવાવાળાને ત્યાં મળે છે.

બનાવનાર:—જે. એન. શેઠના. નડિઆદ.

હિંદુસ્તાનના સોલ એજન્ટ:—શ્રીમનલાલ પી. શાહ.

એવિંદ બીલીંગ, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

પ્રકરણ—૧૭ મું.

કોર્ટ બેઠી હતી.

કેદીના પીજરમાં નઝીર રડમસ જેવો ઉભેલો દેખાતો હતો.

ફરીયાદ પક્ષ—નામદાર, આ ફરીમ અને ગુલ્લુ વચ્ચેનાં થયેલા પત્ર વહેવારની નકલ, કે જે તોફમતદાર નઝીરનાં ગજવામાંથી મળી છે, એકઝીબીટ A. B. અને C.

શીરીન ખાનુનું નામ સાક્ષી તરીકે પોકારયું અને તેણી બોક્ષમાં બર્ધ ઉભી.

શીરીનની સાક્ષીનો મુળ સાર નીચે મુજબ હતો:—

શીરીન—“ગુલ્લુખાનું તે રાત્રે બાહેર જનાર હતી એમ નઝીર શેઠને ખબર હતું અને રાત્રે તે ઉસ્કેરામ બોલ્યો હતો કે જે ગુલ્લુખ પાપી હશે તો હું તેનું ખૂન કરેશ.”

નઝીર તથા સ્વજનો અતલગનાં આ વીરુદ્ધ જખાની સાંભળી અજબ થઈ ગયાં તે પછી ફરીમની જખાની લેવાઈ.

ફરીમ—“મરી હમીદત માન સ્ટેટમેન્ટમાં લખી છે. હું અને મરનાર વાતચીત કરતા હતા તટલામાં એક કાલા લીલાશાગાના આકરે અવી ગુલ્લુખને આવડે માની પાડી નાંખી. તે આંચકા મારનાર અકર ડોળ હતો તે મેં આળખ્યો નહીં, તેને કાલો સાલો ઓઢેલો હતો.”

ફ. પક્ષ—જુખાનીનો સાર એજ છે કે ગુલ્લુખ રાત્રે ઘરમાંથી બાહેર જનાર હતી એમ તોફમતદાર જણ્યો હતો અને તેથી તેની પાછળ તે ભરેલી બંદુક સાથે ખૂન કરવાના ઇરાદાથી જ ગયો હતો, પણ લાગ મળતાં તેણે ફરીયામાં પોતાની જાને નાંખી દીધી હતી. અને પોતાને ખૂનના આરોપથી બચી જવાની પ્રાર્થના કરી હતી.

નઝીરે પોતાને નીરદોષ જાહેર કર્યો, પણ જુરીના અભિપ્રાયથી તેને ફાંસીની મજા થઈ.

લેકો ન ગણ અને અજબ થઈ ઘેઘાત કરવા લગ્યાં, નઝીરની માતા માહતાય તથા અહેન મુન્નીની હાલત નહીં વર્ણવી શકાય એવી અબીર બની હતી.

પણ એટલામાં ગુલરૂખ પોતેજ જીવતી જાગતી એક માછીની માથે આવી લાગી. જેને જેતાંજ શીરીન એક ચીશ સાથે બેશુદ્ધ થઈ, સૌનું તેણીની તરફ ધ્યાન ખેંચે છે ગયું.”

માછીને સાક્ષીના પીજરામાં ખડો કરવામાં આવ્યો.

માછી—“તે રાત્રે હું માછલી પકડવા જતો હતો, પેલો આચકો મારનાર સખસને મેં પકડ્યો, તેની સાથે મને હાજનોજી થઈ, ખંજર મારવાની તેને નીચ કાશેય કાઢી હતી તે દરમ્યાન મેં જાંચું કે ખુની જખ્મ મરદ નહીં પણ એક ઓરત હતી ! કારણ કે તેણીના બાલનો ચોટલો મારા હાથમાં આવી ગયો હતો. જે પછી મેં દરીયામાં ઝાંકાવ્યું અને બાઈને ડુબી જતી જણાવી, મારે ધરે લઈ ગયો. તે સાજી થઈ ત્યારે જાંચું કે તેના ખાવીંદજ રૂદ છે, તે આજે તેની તપાસ ચાલનાર છે ત્યારે ગુલરૂખને બહાં લાગ્યો.”

શીરીનને શક્ય પકડવામાં આવી. માછીએ તેને તરત ઓળખી અને ગુલરૂખનું મરણ નીપજવનાર ખુની તરીકે જાહેર કીધી. શીરીને લાગ જઈ છુપીયા ખંજર કડાડ્યું અને પોતાની છતીમાં બોકી દોધું, તેને પોત કિપર એવો તે જોસમાં ધા કર્યો હતો કે તે તાત્કાળિક તુટી પડી અને મરણનું છેલ્લું વ્યકુ બન્યું.

તરતજ નઝીરના બેરીસ્ટરે નબદીક દોડી બઈ મરતી વખતે તેની જખ્માની લઈ લીધી.

શીરીન ખેંચાતી જીભે થોડાક શબ્દો બોલી શકી તે એ હતા કે—
“મેં મારી માતાનું વેર માંગે આપ અને તેના ખાનદાન પર લેવાના કસમ લીધા હતા તે મેં મારી જીદગી સુધી પાળ્યા, હું નઝીરની સાવકી બહેન હજી એટલું બોલી રહું નહીં તેનો જાન આખર થઈ ગયો.”

સર્વે અજબ થઈ ગયા, પણ જાણી નઝીરની માતાએ, શીરીનની માતા નુજહાં અને સોદામર વચ્ચેના મહેબત સંબંધની સ્થળી લોકત જાહેર કરી કે જે ખા. ખા. સોદામરે મરતી વખતે પોતાની જારતને કહી હતી, પણ નઝીરની માતા આજ સુધી એવું જણતી નહીં હતી કે ખા. ખા. સોદામરે કહી વતને લગતોજ આ કાસી કહેવાત શીરીન તેની સાવકી દીકરાં હતા !

તંદુર મેફત.

શારીરીક શાસ્ત્રને સમજવનાર, તંદુરસ્તીનાં નીયમો જાણવાનાર, ઉત્તમ સંતતી પેદા થવાનું સાધન કહેનાર અને શરીરના રોગોને મટાડી શરીર જળવાન બનાવવાનો ઉપદેશ આપનાર જીંદગીનું અમૃત નામનું વૈદ્યકીય પુસ્તક ૯૦) પાનાનું જે કાષ્ટ એક પોસ્ટ કાર્ડ લખી મંગાવે તેને મફત મોકલાય છે. પુસ્તક મલવાનું ઠેકાણું:—

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ. રાજકોટ કાઠીયાવાડ

આદ્યાહી યાકુતી. (રજીસ્ટર્ડ)

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વીકારની તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરું પુરુષાતન આપે છે. ખરી મરદાઇ આપનાર અને નબળા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ બલામણુ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઇપણ જાતની પરેજીનો જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબ્બો ૧ ના રૂ. ૧૦

આદ્યાહી યુનાની લેપ (રજીસ્ટર્ડ)

હિમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખરું પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ કલાજ છે. આઉસ એકની ડબ્બીના રૂપીઆ આદ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ—રાજકોટ—કાઠીયાવાડ

મુંબઈમાં દવા મલવાનું ઠેકાણું:—

મેશર્સ કેમ્પ એન્ડ કું. લીમીટેડ તથા

કાફરેઠ મારકેટની અંદર અચારીઆની દુકાન ઉપર.

પ્રકરણ—૧૮ મું.

સુન સુન્દરી સીંદત આલા, દીલગરી ભરી દીખલાયા,
તુરાની સનઅતકી સુરત કર પઝેદા;
આલમમેં આદમકી રંગત ભરી તસ્વીરે,
જખ દેખી બન્દેને, સુરત ગરકો અપને;
એક રંગ પહેયાના સખસે ગુનવાલા—સુન.

ઉપલા બનાવને એક વરમ થઇ ગયું છે. કરીમ ને મુન્ની એક બાળુ સાથે બેઠાં છે, બીજી બાળુ ગુલરખ અને નઝીર અને ત્રીજી તરફ મહાતાબ બેગમ પરોણા સાથે વાતો ચલાવે છે. કારણ કે આજે મુન્નીની સાલગ્રેહની ખુશાલીનો દીવસ છે. સોદાગરના કુટુંબ ઉપર ઉતરેલી વરસોની પરેશાની અતમ થઇ છે અને શીરીનના મરણ પછી કાળુની સરાસત હતી તે બધું જીંદગી થઈ ગયું તેનું પરીણામ આ થયું.

“પ્યારી ગુલરખ, તને મેં બેનાહક બદનાન કીધી, શીરીનના મરતી વખતના એકરાર પછી મારી ખાતી થઈ છે કે તું જ જેવી પાકગદ નીર્દોષને મેં બેવજુદ હેરાન કરી છે, હું ખરા દીલથી મારી ચાહું છું.” નઝીરે ગુલરખનો હાથ માયાથી પોતાના હાથમાં લઇને કહ્યું.

“વહાલા, મારીની શું જરૂર? હું અભાગણીના તમહીરમાં દુઃખ લખેલું હશે તે મેં ખમ્યું અને તે મારા ખુરા દીવસોએ સાથે તને પણ હેરાનગતીમાં નાંખ્યો. હવે આપણા દુઃખના આસમાનમાં એકબી વાદળી રહી નથી, ખોદા નીગેહખાન”

આ વાત ચાલતી હતી તેટલામાં માહતાબ નજીક આવી એટલે કરીમને મુન્ની પણ તેમની પાસે આવી બેઠા.

ધરતી વડી માતાજી માહતાબ બોલી:—

“વહાલાંઓ, બેટા કરીમે મારી આગળ બધો ખુલાસો કર્યો છે, આપણે બહારગામ ગયા તેટલાં શીરીને એને જાળમાં લઇને કંવી રીતે પોતાનું હથ્થાર બનાવ્યો. તેણી સરાસત અને ચાલ્યાજીથી જ એ હીરા જેવો ખાનદાની જવાન ગુલરખની સતાવણી કરવામાં દોરવાયો.”

“હા માતાજી, મારી રૂબે મને પણ બધીજ પોતાના બાપની ભેદી ચાલ અને કરીમ સાથે કેવા સંજોગે ઓલખ પડી તેનું સ્વીરતર ખ્યાન

મને સમજાવ્યું છે, ખરેખર મને જણાં લલ પાક અને ખેડનાં છે.”
નઝીર ખુશાસો કર્યો.

જે સાંભળી માહતામ હરખથી બોલી:—

“જે એમ છે તેા છોડર એ આવની ખુશીરી થડીનાં હુ ખીજી
ખુશી ઉમેરું છું ને મારી બેરી મુન્નીનેા હાય બલા જવાન કરીમ સાથે
નેકાદયા બેડું છું.”

છેલ્લા થોડાક માસમાં કરીમ અને મુન્ની અગાઉથીજ એકમેક પર
નિસાર થયાં હતાં એટલે માહતામના શપ્ત સાંભળી કરીમ અને મુન્ની
મને તેને પગે પડયા.

મુન્નીએ ખુશાશો કર્યો કે “માતાજી, કરીમને મેં જ્યારથી જોયો
ત્યારથી હું એના પર નીજાર થઈ, પણ શરમની મારી મારા હીલનો જોશ
દખાવી રાખ્યો. આજે મારી મુરાદ હાંસલ થઈ વાસ્તે ખુદાનું તેમજ તમારું
કેવું હેશાન ?”

“ગુલરખખાનુને એક બહેન તરીકે માનવા પછી જે સોથી પહેલું
હીલ મારું કાઢપણુ જોરતે ખેંચ્યું હોય તેા આ મારી પ્યારી મુન્નીએ.”
કરીમે દુઃકમાંજ સમજાવ્યું.

તે પછી મુન્નીને કીશ કરી જાણુમાં લઈ જઈ કરીમ ખુશ ગુરતેગુ
કરવા લાગ્યો—ખીજી જાણુ ગુલરખ અને નઝીરે હવે સદાના સલાહ સંપજથી
રહેવાના અરસપરસ ઠેરાવ કીધા અને માહતામ બેગમ ખુશાલ બન્યાં.

ગુલરખની સાવકી માતાને નઝીરે ફેટલીક મદદ કરી સુરત પાછી
વિદાય કીધી.

આ વાતોમાં નેકી બહીનો સાર એ જોવાય છે કે ખાનખહાદુર
સોદાગર અબદુલ લતીફે નુરજહાં સાથે દગો કીધો તે કરણીનો જવાબ
તેને પોતાને તેમજ તેનાં બચ્ચાંને પણ કેટલાં વરસો સુધી ભોગવવો પડ્યો.
એક ગુનાહનો બદલો લેવાનું કામ છનશારી પીતા તે પરવરદીગારનું છે તે
નહીં સમજતા શીરાને પોતાની માતાનો કીનો લેવાનો અને કાયદો પોતાના
હાયમાં લેવાની કાશેષ કરી જેના પરીણામમાં ખાડો ખોદે તે પડેની કહેતી
ખરી પાઠી આપી અને “ખુરાનું ખુર” થયું.

“વાર્તા વિભાગ” નો ખાસ વધારો.

પટાલ પાણી જહેરી નાગણુ! ^{ચાને}

સેંકડો સીનેમા, નાટકો, વાર્તામાં ન મળે તેવી ગજબ મોજ
તથા સંસાર છતવાની ચાવી પુરી પાડતી—
ચાલુ વાર્તા—

લખનાર—રતનશાહ એફ. અચારીઆ.

(આમણાં સાંખણી ચાલુ)

“પછી શ્રાવણી? મુવાએ આટલો વખત તન તોરીને, દીલ રગરીને
નોકરી કીધી તે બલાધનાં બલામાં આપણે તેનું બહુ ઈચ્છવાનું છે
ખીણું શું?”

આ વાતને બે દીવસ વહી ગયા તે પછી વળી સાકરને સલીમના
નામની ચુર થઈ આવી! જહાંગીર જરા ખુશમીજાજમાં હતો તે તકનો
લાભ લઈ તેણીએ વાત છેડી.

“જોવની જાંઘુ આપરે એમ કર્યે તો કેમ? આપરે મુંબઈ પાછાં
કર્યે. તેહારે, હવે તમને બણો ખરચ થઈ ગયલો છે, હાલ તરત વાધરાને
કશું કંઈ આપતા ના ને પેલા સલીમને વારતે એક પાનસો રૂપીઆ કરી
આપજો. એટલે તે લખને એને પોતાને ગામ ચાલી જવા કહીયે. ત્યાં
જખને એટલા રૂપીઆમાંથી મુવો કોઈ સાથે પરણી જાય એટલે મારો
વીચાર છેડી દેશે. જ્યારે એ મારો વીચાર છોરી દેશે ત્યારેજ મારાથી
બી એનો વીચાર છોરી દેવાશે. મારો, જન, આટલો બધો પૈસો ખરચે છે
તેમાં એટલા સેવટના ખરચી નાંખે તો માથેથી હંમેશની જાંજળ જશે.
એ મુવા નોકરને લીધે તમારા જીવને ધડી ધડી સંતાપ થાય છે તે બી
તણી જશે.

“મેં હજી પરમ દહારે તો તારા કહેવાથી પચાસ ખીડ્યા ને વરી
એટલામાં પાનસો આપવા કહેજ?”

“પ્રત્યાશ તો જન મેં ઉછીના લીધેલા તે આપીયા તે જ્ઞાના ગણોછ ?”

“નહીં તારા કહેવાથી એ હારેમન બદમાસને પચ્ચક્ષી મોકલ્યા તેજ મારે નહીં આપરા હતા ? માર તરફની એક પૈખી તેને હવે હું આપનાર નથી ? આટલો વખત તે કંગાલે તારી ઈશ્વર લુટી તે ઉપરથી તેને શું તું સામું ધના અપાવેછ ?

“જેમ તમારી મરજી જીવ, હું તો ફક્ત તમુને ધડી ધડી નારાજ થતા અટકો તેથી કહેતી હતી. તમારો નહીં ખુશી હોય તો કંઈ નહીં.” અને અહીં તેણીએ વાત ફેરવી તોલી. બીજી ત્રીજી વાત કરાવી પાછી જહાંગીરને ગંમતી વલણ ઉપર તેણી લાવી. અને સદાઈયા સલીમની વાત પાછી લુલાવી નાંખી.”

તેઓ આવી રીત મજાક કરવાને બદલે કાંઈક ખટાશ તીખાશની તડાતડી અને સીકનેસ લેવાની મુંબઠ પાછા કર્યા.

તેઓ મુંબઠ આવ્યા તેજ દીને વાઘરો જાણે નરમ ઘી જેવો જહાંગીરને જણાયો. કારણ કે તેને સેકહેંડ કરા, જણે તેને જોયા વગર ઢટલા દીવસનો જીવ ટીંગાઈ રહ્યો હોય તેવો દેખાવ કીધો અને પેતાની સીક વાઘફની સારવાર કરી જગલની વચ્ચે તેને સંભાળી તેથી જાગજાગ ઉપકાર માન્યો.

“ખરૂં માનજો જહાંગીરશાહ, કે પડેલ વહેલી પીછાણ વખતે મને તમારા પર ભરસો નહીં આવ્યો હતો, જેમ બીજા મખશો મતલબ વખતે દોસ્તી દેખાડી તે પુરી થતાં ખસી જાય તેવા તમે નથી. પણ તમે મારા મુરખી તોલનાં ને દુઃખસુખ અડીબીડી વખતનાં એક લાયક શીરછત છેઓ. અગાઉ એક વખત તમુને અપમાન કરી મેં ચીઠી લખાવી લીધી, તેથી કંઈખી મનમાં ઓછું લાવશો ના તે વખતે હું તમેને બીજાઓ જેવા સ્વાર્થી સમજતો હતો પણ હાલ મારી હું તે લુલ જોઉંછ તમારી તે આપેલી ચીઠી મેં ફારી નાંખીછ, તમે બેશીકર રહેજો. હું ખજા સાથે ખુરો હોવશ, પણ તમુને કશી દગો કરશ નહીં !”

“તમારા મારે વારતેના વીચાર ફેરવાયા છે તેથી હું ખુશી જોઉં તે એવાજ તેક વીચારથી આપરા વચ્ચેનો સંબંધ સદા કાયમ રહે એવી હું કુવા જહાઉંછ.”

વાઘરાએ ઉપલી વાતચીત પછી થોડોક વખત જહાંગીર સાથે ધણી

લાયકીથી ચાલ ચલાવી. અને સારો છૂપ ખેસાડવાને ખાતર પૈસા કઢાડાવવાના થોડા વખત તેને અખાડાજ કીધા. જો કે તેમ કરતાં તેને જીવ પર વત આવી. પણ તેની નેમ જીવીજ હતી.

આજી બાબુ એમ જહાંગીર પાસેથી પૈસા ઓઠાવાના બંધ કીધા કે તેને બીજી તરફ નજર દોડાવી. તે જાણતો હતો કે સાકર નજીક કોઈખી તેનો દોસ્ત, જહાંગીરની હાજરીમાં જતો તો તેને ગમતું નહીં, તેથી તે બંજાએ મારફતે આવક મેળવવાને અશક્ત થઈ પડ્યો. જો કે તેના બદલામાં જહાંગીર પાસેથી તે પુરતાં કરતાંખી વધુ મેળવતો. વળી જહાંગીરેજ રાખેલા જુદા રૂમમાં બીજાઓને ધરે લાવે તે બની પણ કેમ શકે? તેથી જેમ સાકર આટલો વખત જહાંગીરથી ડરીને ચાલતી તેમ વાધરો પણ આકેશ રાખીજ ચાલતો.

પણ તે આંકાશ એક દીને ઢુટો. તેને રેશ માટે એક સારી ટીપ મળી અને તેમાં લગાડવા રૂ. ૧૦૦ ની જરૂર પડી. હવે હાલને કાલ જહાંગીર પાસે તો નહીજ માંગવાનો ઠેરાવ કાઢ્યો, ત્યારે જાયખી ક્યાં?

તરત તેને સલીમ યાદ આવ્યો.

રાત્રે રાખેતાનો તે બંને જણ વચ્ચે પાના, પાસા ને દારૂનો બાહર ચાલ્યો, વાધરાએ જોયું કે હાલ સલીમ પાસે પૈસાની કંઈક છુટ હતી. તે જાણતો નહીં હતો કે તે જહાંગીર મારફતે સાકરે મેળવેલા—અને છુપીથી સલીમ પર મોકલેલા પૈસાનાજ પ્રતાપ હતા! તેને તો પૈસાનું કામ હતું પછી તે જોઈયે તો જહાંનમની ખારમાંથી સલીમે મેળવ્યા હોય.

“સલીમ, મને એકસો રૂપીઆ આપશે મને ઘણીજ જરૂર છે. મને થોડા દહાડા પછી એક મોટી રકમ મળવાની છે જે મળતાં હું પાછા આપશ.”

“અરે શું વત કરે છે? તમને દોલતના કુંગર જેવો જહાંગીર શેઠ હાથ લાગે એટલે હવે પૈસાની ને સલીમની શી જરૂર હોય? તેમ છતાં જોઈતા હોય તો લેવની અય સો રૂપીઆ હાજર છે. મારા પૈસા છે તે તમારાજ છે. મેં જુદાઈ કાઢ દીન રાખી નથી ને રાખશખી નહીં.”

“શાખાચ સલીમ. તું તે ખરો દોસ્ત.”

“પણ ખરા દોસ્તની કદરજ તમને કહાં છે? આજ કેટલા કેટલા વખતની ઈમાનદારી, જાન ફેશાની ને મહેનત હેપર પાણી ફરયું? કે મને

મારી ખાઈની તમીચતની ખખર અંતર લેવ ને મોંઢમી જોવાનો હુકમ નહીં ?
અરે જોવા જહાંગીર શેઠ તો મણાખી આવશે ને જશે તેથી શું તમે બેઠાં
મારી મુરવત છોડી દીધી ?”

“હા, સહીમ તું કહેછ તે ખરું છે. આટલો વખત સાથે ને સાથે
વસેલો, દુઃખ મુખે મદદ કીધેલી, એટલે તુંને લાગણી થતી હોશે, હું એ જુઠ
કપુલ કરું છું પણ તે મારી જુઠ નથી, જહાંગીરજી એવો કમખખત વહેમી
મુલેલો છે કે કાંઈખી મરદ સાથે સાકરને વાત કરતી જોય છે કે બહારી
જાય છે. છતાં આટલા દહાડા તું બોલ્યો કાંય નહીં ? ચાલ, આજે એ
જહાંગીર રાતે હોટેલે ચાલી ગયો હશે તો હું તુંને સાકર આગળ લઈ
જઈશ, લે આવ વચન !”

પ્રકરણ—૩૪ મું.

[આવી બન્યું ! આફતની આગમાં ! સોમાં એક નહી
મળે એવો ખીતા અને ભરથાર ! પરણેતર એટલે દાહતથી
બહેતર ! એક નવી જાતનું હથીયાર, આ તર કે પેલે તર !
પેસ કે વીનમાં ચારે ખુશાલ,—બાયડી તો નરી જણે ટંકશાળ !
“હી હી, પેસા શું ચીજ છે ? તમારો રોશન કેમાગ જેવો
મુખરો તેજ લખ્ખો રૂપીયા છે” !!!]

જુરા ભરથારથી નિર્દોષ મોહરદારને ખુદા બચાવે !

સંસાર સામરમાં પત્ની-પત્નીનું પરણેલું જોડું સર્વોપરી સુખ અને
સંપ ભોગવતું સોએ પાંચખી હોય તો ભાગ્યે ! પણ તેમાં વાધરા જેવા
પેસાના નીચ પત્નીઓ અને વાધરણ સાકર જેવી હવસી ડાકણેનું જોડું
ભોગજોગે સાથે મળે એટલે તો સોસાયટીમાં એક સાંપ તો શું પણ જેઠરી
નામણની ગરજ સારે !

જહાંગીર સાચના મહીનાઓના પરિચયથી સાકર કંટાળી તો નહીં
હતી. પણ તેનો એક વારનો જીવજન સહીમ વારંવાર હેયે ચઢી આવતો
હતો. વળી પેલી તરફ જહાંગીર મારફતેજ સાકરે મોકલેલી રકમના પ્રતાપે
સહીમે વાધરાને સો રૂપા ઉદાર દીલે ધીરી, વાધરા પાસેથી સાકરને મળ-
વાનું વચન મેળવી લીધું હતું તે આપણે જોઈ આવ્યાં.

દુન્યામાં એવા પણ ભરથારો નથી એમ નથી, કે જેઓ પોતાની પરણેતરને એક સોનાના સીંકા પાડવાનું મશીન સમજતા હોય ! તેઓમાં પોતાની પરણેતર માટે માન કે પ્યાર ન હોય તો સમજ્યા-પણ તેઓ પોતે તેણીનો પાલનદાર પતી છતાં એક નજીવી રકમ મેળવવાની નીચ આસ્થાને ખાતર પરજીતના પરાયાઓની પનાહમાં તેણીને સોંપે, તેનાં કરતાં તો એક ઢેડ કે ગાય કાપું કસાર્ધ હિંચ દરજ્જેનો મંજુાવો જોઈએ-તેના કરતાં તો જંગલી જનાવરો કે કુત્રાઓ વધુ ધન્યદાર લેખાવા જોઈએ.

÷

+

+

હવે આપણે લાંબે વખતે કલકતા તરફ નજર દોડાવીશું. જહાંગીર પોતાની યૈરી બચ્ચાંને મળાને જે અભાગ્યા ચોપડીએ નીકળ્યો, બેંકમાંથી તેના વડાઓની થેડાક મહીના માટે રજા મેળવી જે મોટી રકમોના લોન બેંક સાથે લઈ ઉપડ્યો હતો, તે રજાની મુદત પુરી થઈ ચુકી હતી.

ખાન બહાદુર જહાંગીરશાહના યૈરી બચ્ચાંઓને મનથી પોતાનો વાલી ચેંજ પર ઉપડી જવા પછી થોડા દિવસ તો ઘણુંજ અસીકું લાગ્યું. જહાંગીરનું સવારે ઉઠે ત્યાંથી કે રાત્રે સુવે ત્યાં સુધીનું નીચમીત સંસારી ગ્રામીણ તેઓ ડગલે ને પગલે યાદ કરતાં હતાં. તેઓ બચ્ચાંઓની માવજત કરતાં, ગુચીક શીખવતા, બંદગી કરાવતા, ને સાંજે ફરવા લઈ જતાં. એક સો પીતાઓમાંથી આવો માયાવંતો પીતા મેળવવાને તે બચ્ચાંઓ નસીબદાર હતાં. એવા અનેક ભરથારોમાંથી ગુણવંતો વફાબરો ભરથાર મેળવવા માટે તેની મોહરદાર દીનબાઈ પોતાને ભાગ્યવંત સમજતી હતી.

પંદરેક દિવસ વીત્યા પછી તે બચ્ચાંઓને પોતાનાં પીતાની ગેરહાજરી સાધારણ લાગી, તે માતાએ હવે ધરનું કામકાજ ઉપરાંત ઘણીને ભાગની માવજતનું દરેક કામખી ઉપાડી લીધું. તેણી પોતાના વહાલા બચ્ચાંઓની દરેક જતન રાખી તેઓને સંતોષ આપતી, પણ મન સાથે પોતાના સાચા ભરથારની યાદમાં ગમગીનજ રહેતી અને ક્યારે પાછો ફરે તેની કાગને ડોળે રાહ જોતી.

પણ જ્યારે જહાંગીરને પાછો ફરવાની ધરેલી મુદત પસાર થઈ ગઈ, ત્યારે તેણીની ચીંતામાં વધારો થયો, કારણ કે હેલ્લે હેલ્લે જહાંગીરને કાચનાં કામજો આવતાં પણ બંધ થયાં !

જો કે આપણે વીસમાં પ્રકરણમાં જોઈ આવ્યા તેમ તેમ ટી બેથરમાં કાંઈ ઝ.ઝ. ધરાપરાં જેવું હતું નહીં. તેઓ બન્ને એકમેકને અત્યાર અગાઉ

સાચાંજ હતા, અને ક મલ પત્ર વગર એકમેકને એક ધડીખી એન પડે નહી તેવું હદમહાર બેલાપણું તેઓમાં હતુંજ નહી, તેમાં, જે કદચ કદચ આવતાં પત્રોની જ્યારે બંધ થયાં ત્યારે તેણી શીકરમંદ બની.

તે શીકર કાંધ જહાંગીરની ચાલ ચલણ સંબંધી હતીજ નહી. આવા સુદા ભરથાર સંબંધી શક ઉપજાવે તેવું હતુંજ નહી. તેણીને તો માત્ર તેની તંદરોસ્તીની કાળજી થતી હતી, અને જહાંગીરની તખીયત અસુખી હશે કે કેમ તેનીજ માત્ર ચોંતા તે ધરાવતી હતી.

તેથી, તેણીએ પોતાના વડા દીકરાને એક દીને જહાંગીરવાણી બેંકમાં પુછપરછ કરવા મોકલી આપ્યો. તે વડો દીકરો હવે જાણે માટીડો જેવડો થયો હતો અને તેથી તે બેંકના વડાએને મળીને સધળી રૂબરૂ પુછપરછ કરી આવી શક્યો હતો.

બેંકમાંથી પુછાસો મળ્યો કે જહાંગીર તરફનું કશું કાગળ હાલ મળ્યું નથી. બેંકવાલાએ માનતા હતા કે જહાંગીર કદાચ તખીયતથી નાદુરસ્ત હશે અથવા તો તેના જેવો એક બેંકનો મોલાદાર માથુસ, મુસ્તકીમ કારણ વગર લાંબી મુદત ગેરહાજર રહેજ નહી, અને જે વધુ વખત જહાંગીર રોકાયો છે તે કદાચ બેંકના લાલ માટેજ હશે. તેથી તેઓ જહાંગીરને જલદી બોલાવવા કે લખવાની જરૂર જોતા નથી. તેઓ પોતાનું કામ પુરેપુરું સમજે છે અને તેઓ વખતસર પાછા ફરવા નથી તેથી અમે બેંક માટે સારાં બવીખનીજ આશા રાખ્યે છીએ.

જહાંગીરના તે વડા બેટાએ આવી પોતાની માતાને મજકુર પુછાસો કહી, જે સાંભળી સપુરીથી બેસી રહેવા સીવાય બીજો છુટકો નહીં હતો.

જહાંગીરના છોકરાંએ રકુલ કેળવણી તેમજ ધરની રાખેતાની કેળવણીથી પણ આગળ વધતાંજ રહ્યાં હતાં, તેઓ જરાએ પછાત પડતાં નહી, તેમાં વડો બેટો સોહરાબ તો મ્યુઝીકનો ખાં બનતો ચાલ્યો. તેનામાં ગેયા ગાયનની એક ખુદરતી બક્ષેસ હતી. અને તેથી તે દીન હોય તેમાં વધુ કુશળ બનતો ચાલ્યો. તે જુદી જુદી પાર્ટીઓ કલબો અને નાટક તખ્તાઓ પર મ્યુઝીકમાં ભાગ લેતો થયો, અને એ લાઇનમાં તે એક ઝળકતી આશા આપનારો જવાન બન્યો હતો.

પ્રકરણ—૩૫ થું.

“તું અહીયા જહાંગીર સાથે હજી કેટલા મહીના પરી રહેવા માંગેછ ? એ દહારે દહારે વધારે કંજુશ થતો જાયછ ને મારી જે નેમ છે તે તો પુરી થતી નથી.”

એક દહાડો વાધરાએ ધુમ ધીએલા બહારમાં રાતને વખતે, કે બ્યારે જહાંગીર રાખેતા મુજબ હોટલે ચાલી ગયો હતો ત્યારે, સાકર આગળ તકાળે કયો.

“કળે વળે સૌ થમ રહેશે, આટલું બધું તમુને એને આપ્યું લીધું તો ખરું ?” સાકરે બચાવ કીધો.

“શું આટલું બધું ?—હટ, એ કરતાં વધારે તું ઘેરે હોતે તો નહીં મેળવતે કે ? ક્યાં છે, તારા કંઠ નામપર કીધેલા પાંચ-પચીશ હજાર ? કંઠ તારાં બવીશનું કંઠ કીધું કે એ એકનેજ ધરી પકરીને બેસસે ? કાલ હીને એ જહાંગીર મરી ગયો કે દગો કરીને ચાલી ગયો તો પછી શું ? એને લીધે બધા આપરા જુના દોસ્તોને દુર કરીને બેઠીય તે આગલો પાછો વીચાર કંઠ કીધો ?”

“તાકરે શું કરું, તે તમેજ કહેની ? એ હજુર બલો છે કે આપુને ખીજઓની માફક મતલબ સરી કે છોડી ગીયો નથી; પણ તમુને વારં-વાર રકમની રકમો આપી સમાલી લેછ, તેમ છતાં એ મારીપર ધણેજ મોહી પરચોય ને મને હિમેદ લાગેછ કે હું કહેવશ તો મારા નામપર મોટી રકમ કંઠ કરીજ આપશે.”

“પણ તે ક્યારે ? બાપ મરેંગે જબ બેલ ખાટંગે કે ? એ કરતાં તો સલીમ ને ખીજ મારા દોસ્તો સાથ મલીને એક દહારો એનો ધરો લારવો કરી નાંખીએ કે એના પેલા સાથે લાવેલા બેઠની અનામતનો લુમકોખી આપુને મલી જાય !”

“અરે નહીરે ! એમ હિતાવળા ના બનો, થોભો !”

“થોભો—થોભો કાંઠ નહીં, મને તો પૈસા જોઈયેછ—એ કાંસી કુંસીને થોરો થોરો કુત્રાને ખુકલો નાંખ્યા કરે તેમ આપે ને સજુરી પકરીને હું કંઈ બેસું નહીં—એક દર બંધ તો હજાર દર ખુલા ! એ જશે તો ખીજ સો મલશે ! ઘેરે સલીમખી તુંને રોજ યાદ કરીયા કરેછ ને તુંને જોવાને અધીરો પરી ગીયોછ, પેલો ઘેરવાલાનો છોકરો તારે વરે પુછ પુછ કરેય,

૪૮] આ સંપૂર્ણ કાર્તિકા માટે એમને તૈયાર છે, એવો કહે છે. ૨

મારા કેટલા દોસ્તોની 'તુને કેટલું મઠ જોઈ નથી' એમ બકે છે તે તું કરારે અહીં પરી રહીય? એને લીધે નહીં કોઈથી અહીં અવાય કે જવાય,—એવી રીતે જોઈમાં રહે તેમ કાંઈ સુધી તું બંધ રહેવાની છે?"

"હા; તમે કહો છો તે ખરું છે, હું તક જોઈને એવથુને કહેવશ. ફક્ત થોડોજ વખત હવે થે બો."

"વળી પાછું તેજ બાઈને મારું માથું ફેરવેય કે? તે દહારેથી મને ધણી મરજ પરી તે સહીમ પાસે સો રૂપીયા લીધા—તેહારે! તું અહીં પરી રહે તે હું આપદા ખમું? જો કે તેને રૂપીયા તો ખીચારાએ એકે બોલે આપ્યા—પણ એક જે તાણે તેને મને માર્યો તેથી મને નીચું જોવું પર્યું. જ્યારે તેણે મને લગાર્યો ત્યારે એકદમ હવે તેને દુર કરી એકદમજ મરદન મારેછ!—કેવો દુઃખ સુખનો વફાદાર આપરો સાથી, તું સીક પરે તો જન પ્રાણ કાઢરી આપનારો તેને તું કેટલા મહીના થયા તેને મોઢાંથી બતાવતી નહીં?"

"પણ તમે જણો છો કેની જહાંગીરનો સ્વભાવ, તે કેમ બને? એને મને સખત સોગંદ આપ્યાય ને જો તે સોગંદ નહીં પાળું તો એમાંથી ધણું ખોટું થશે. એ જણશે કે સહીમ અહીં અવેય જાએય કે મારી સાથ વાતચીત કરેય તો કાલનો દુકાળ આજે પરે!"

"નહીં! તે જો કંઈ હું સમજી નહીં, એ જહાંગીર સા... એવો તેવો, તેના બાપનું કાંઈ લીધું છો ખાધું છો? તેના સમ સોગંદથી ખીલવાનું શું? હું સહીમને અહીં લાવશ ને ફર લાવશ, જોઈયે તે શું કરેછ! તે કંઈથી કરશે તો તેને ઠેકણે લાવવાનું મારા હાથમાં છે!"

સાકર અહીં વાત બગડેલી જોઈ કહરી મઠ. તેણી જહાંગીરને તેની હજીર અલામના સખતે કંઈક ચઢાતાં શીખી હતી. અને કોઈથી રીતે એકાએક તેને રંજીત કરવા ઇચ્છતી હતી નહીં, તેથી બોલી,— "તમે થોડા દહારા તો થોભો, પછી હું તમને સહીમને અહીં લઈ આવવા કેહું ત્યારે લાવજો!"

"નહીં, તે—એ બનશે તહીં, હું તેને વચન આપી ચુકો છો, તેને હું લાવવાનો ને ફર લાવવાનો!"

"પણ તે ક્યારે? જે દહાડે જહાંગીર રાતે હોટલેજ રહેવાનો હોય ત્યારે તેના જવા પછી વીચાર કરજો નહીં તો—"

“વશું હું પરમ દહારે રાતે તેને લાવશ, તેના સાથ બરોબર વાતચીત કરજે, નહીં તો જહાંગીરને લીધે મગફર બની જઈ અકરાતી ના—કે જેવી રીતે તું હમણા હમણાં મારી સાથેની રોખી કરતાં સીપીજ. એ સહીમ તો આપરો સદાનો છે ને જહાંગીર તો આજકાલનો ! હજુ આપરે સહીમ પાસે ધણું કામ લેવાનું છે.”

બીજે દીને જહાંગીર સાકર આગળ આવે તે અમાઈ સાકરનું મગજ ચક્રભ્રમ થઈ રહ્યું હતું. અને તેણી પોતાનાં દીલમાં અનેક તરેહના વિચાર ફરી રહી હતી. “મરે, શું કશું ? નહીં સહીમ આવે તેને વરે મારાં મનથી ધસીને ના કહેવ તું કે નહીં જહાંગીરને છોકવા મમતું ! ને વાધરો તો મુઠો આવો ને આવો તે સહીમને લાવ્યા વગર રહેવાનો નથી, એ એ વાત જહાંગીરે જાણી તો જીવપર કરશે ના તો મને સદાની પડતી મુકશે.”

તે દીને જ્યારે જહાંગીર આવ્યો ત્યારે સાકર રોજની માફક હસ્તી રમતી તેને ફરવાજાવેર ઝોવારણા લેવા આવ્યા વગર સુતેલી જહાંગીરે જોઈ.

“શું છે ડીયર, આજે કાંઈ તખીયત ઠીક નથી ?” જહાંગીરે પૂછ્યું.

સાકર કશો પણ ઉત્તર દીધા વીના એ પણ ચુપ રહી. અને પછી હાથ ઉઠા કરી જહાંગીરનું માંથુ પોતાના પાસામાં નમાવી માથાથી પસવારી દુરકે દુરકે રહી પડી.

“શું છે મારા જન, આજે એટલી બધી દહગીર કાંય ?” જહાંગીરે ધણાજ હેતથી પૂછ્યું.

વળી તેણીએ કેટલેક વખત સુધી જવાબ આપ્યો નહીં, પણ હાથના હાવબાવથીજ મુંઝી બાપામાં તેણીએ તેને વહાલથી સમજાવ્યું કે તેની તરફનો તેણીનો આકર્ષણ—કશો ઝોઝો થયો હતો નહીં.

“શું કેહું વહાલા જન, મુઠા વાધરાથી હું બેજાર બની ગઈજી, મુંઝો નહીં મરતો કે માથરો ખાલી કરતો, ને મારા જીવપર બધી કમાઈની મદાર બધી બેઠોય ને મારી આજ્ઞા પરજ કુદેય; તમે આટલું આપોજી તોજી ધરાતો નહીં ને સો રૂપીઆ સહીમ પાસેથી લીધાજ.

“તે એ સહીમ પાસે સો રૂપીઆ કાંઈથી આપા ?”

“તે મુઠો કંઈ જુગારમાં જીતી બીતી આપો દોરો તે તેની પાસે પરાજીજ. ને સહીમની તારીફપર તારીફ કરતો તો. વળી એક—ફીરચમન પેસાવતો છે, કહે જે ધણોજ દેખાવડો ને છોકરવન જેવો છે, તેના પોતાના

૫૦] આ જાડું વાર્તાની મોટી ચોપડી તૈયાર છે, ચીત્રો સાથે રૂ. ૨

રેલમાં ધોરા દોડેછ, તે અવારનાર રેલની ટીપ્પી આપેછ ને રમવાને રોકેરા રૂપીઆખી આપેછ, તેથી તેનો પાડ વાલવા એ એક પારટી આપવાનો છે, તે વખતે મનેખી બોલાવ મારંગેછ, એ હું તમે મારા જાનને મુકીને કાંઈ જાહે ? મુને તો પીધેલી જુમમાં મને કહે જે એ કીશ્વચન મારી એવી કદરનો છે કે તુને આખીને આખી સદાની સોંપી દેજી તોખી થોડું છે !"

ગરીબ બીચારો જહાંગીર ! દીન હોજે નવી નવી આશત અને ધડક ધુળરો સમજતોજ આસ્યો. તે કયે ચોખ્ખીએ આ ખુમસુરત બલ્લાની જળમાં ફર્યો અને એ કયે મુઠવે સાકરના પ્યારમાં ગીરફતાર થયે, કે જેનાથી હજી કેટલીક આશતની આગ થવાની હશે ?

તે સાકરને એવા તો ગાંડા પ્યારથી આહતો હતો કે તેનાથી એક પળખી છુટો પડવાને જદલે જીવથી છુટો પડવા તૈયાર થાય !

ખીજી તરફથી વાલરાનો ત્રાસ, પેલી ધમકી આખી લખાવી લાંધેલી ચીડીનો ભય ! જે ભય તેની આજરને માટે ડોળા નજદીક હોયો ને દોળોજ હોયો !

વળી ત્રીજી તરફ સહીમની દેહસત, જો કે, જહાંગીરે ચઢતામાં ચઢતા સમ સોગંદથી તેણીની પાસ તેને નહીં મળવાનું વચન લીધું હતું. તોએ તેને શક હતો.

જહાંગીર અને સાકર બંનેની હાલત એવીજ થઇ પડી અને બંને પોતાના દીલ સાથે સવાલ પુછતું કે—

" હવે કરવું કેમ ? "

(સાંધણુ છે)

આ જહીરી નાગણુની મોટી ૨૫૦ પાનાની આખી સંપુર્ણ વાર્તાની ચોપડી, ચીત્રો સહીત રૂ. ૨)ની કીંમતે મલે છે. રૂ. બેનો મનીઓર્ડર કરનારને પોષ્ટેજ માફ અથવા મુંબઈમાં ધર બેઠાં હાથોહાથ પુગશે. વી. પી. થી છ આના વધુ.

કે. કાફરક મારકેટમાં મુંબઈ, (ફોન: ૩૦૩૯૮)

બાહર પડી ચુકેલાં પુસ્તકો:—

૧ થી ૬ નંબરની વાર્તાની ચોપડી
ખલાસ થઇ છે.

- ૧૦ કીસમતનાં કોટક
- ૧૧ ભાગ્યવંત ભામીણી
- ૧૨ ખાવોંદ કે ખળનો ?
- ૧૩ બીજવરની બાજી
- ૧૪ પાડોશીની પુત્રી
- ૧૫ ગોરી બલા
- ૧૬ ગરીબીનો ગુનાહ
- ૧૭ અદેખાઇનો અંધાપો
- ૧૮ નાર નીરાધાર
- ૧૯ પર કોમી પ્રેમ
- ૨૦ પૂર્ણ પતીવ્રતા
- ૨૧ રૂપની રાણી
- ૨૨ હિજાબલીનો અંત
- ૨૩ ચતૂર ચાતુરી
- ૨૪ કુદરતની કરામત
- ૨૫ પરણું યા તો મરું !
- ૨૬ પ્રેમ શક્તી
- ૨૭ ડોળતી દયાનત
- ૨૮ તોખમમાં તમેશમ
- ૨૯ બળવંત બળીદાન
- ૩૦ દિલાવર દિલબર
- ૩૧ ફાકતનો ફાંકો !
- ૩૨ કન્યા કસોટી !
- ૩૩ તમદીરનું ત્રાણ
- ૩૪ કમબખ્તીના પારાવાર !
- ૩૫ પ્રેમનો પરમાર્થ
- ૩૬ ખુબસૂરતીના ખેલ !
- ૩૭ મમતનાં ગાખરાં
- ૩૮ માયાકુળ મહિલા
- ૩૯ દયાનત તેવી બરકત
- ૪૦ વહેમની વિપતી,
- ૪૧ પ્રેમનું પ્રબળ !

- ૪૨ વફાની પુટલી !
- ૪૩ ખૂને જીમર !
- ૪૪ 'અનાથ યુવતી'
- ૪૫ નાઝનીન મહેઝમીન !
- ૪૬ "કરપીણ કારગો"
- ૪૭ "કુળવંત કળા"
- ૪૮ ખુલખૂલ કે બળા ?
- ૪૯ નેકમદ નરગેસ
- ૫૦ વિર વનિતા
- ૫૧ દગાબાજ દુન્યા.
- ૫૨ નકલી નામદ
- ૫૩ ઠગાઇ કો'ની સમાધ !
- ૫૪ અપકાજંધ ભરથાર !
- ૫૫ "ભોળપણનો ભાર"
- ૫૬ વિવાહ પછીના વિધન !
- ૫૭ નાદાનીનો નતીજો.
- ૫૮ એક તાગડો.
- ૫૯ "વનમાગી વનિતા."
- ૬૦ ગરીબીનો ગબખ.
- ૬૧ પવિત્ર કે પાપી ?
- ૬૨ વેશવાળ પછીના વાદળ !
- ૬૩ જે હમાન કાણુ-મરદ કે ઓરત ?
- ૬૪ અફસોસનાં આંસુ.
- ૬૫ "પાપી પત્ની"
- ૬૬ દિલની સાચી
- ૬૭ કમાલ કામિડી !
- ૬૮ નિરાળા નિરધન
- ૬૯ બલાનું બલુ !
- ૭૦ ખુદાને દારનું બેકું
- ૭૧ સમાજક સંકટ.
- ૭૨ દિલાવર દુશ્મન
- ૭૩ પરદા પછીની પંચાત..
- ૭૪ પુનર્મિલન
- ૭૫ બસુસ કે બદુમર
- ૭૬ સદગુણી શહેરીવાર
- ૭૭ 'નવાણું તયની નવી !'
- ૭૮ ખુરાનું ખુરું

નંબર ૭૬ થી આવતી વાર્તા, નામે—

“તકોબરીની તોજેસ.”

આવતી તા. ૧ સીએ બહાર પડશે.

Leading Firm For

Reinforced Concrete Construction Simplex Concrete Works and Construction Company.

Efficient execution of Contracts and skilled
Workmanship, Our Tile and Marble
work a speciality.

Important works completed:

“Lakshmi Insurance Building,” “Prospect Chambers,”
“Ai-Abad,” “Sun Rise,” “Queen’s Court,” “Gool Mansion,”
“Din-Daisy,” “Laxmi Nivas,” “St. Joseph’s Convent School”
(Panchgani), “Thackersey School Building,” Sura Mahal, etc.,
etc., etc., etc.

Specialists also in:

Coloured Cement Plaster Work.

Concrete Road Construction.

Asphalt Roads and Roofing.

Always Consult:

Simplex Concrete Works & Construction Co.

Engineers, Contractors & Manufacturers,
“La Citadelle,” Queen’s Road, BOMBAY.

TELEPHONE-24640. TELEGRAMS-“SIMPLEX” BOMBAY.

